

338.14

U-39

1934

ՍՐ. ՄԱՐՈՒԻՅԱՆ

17 FEB 2870

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ
ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

338.14

Մ-39

ԿՅՈՒՄԼԻՆԱՏ

1934

ՅԵՐԵՎԱՆ

338.14

17-39

ԱՐ. ՄԱՐՈՒԻՅԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ
ԿՈԼՏԵՍԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

ԳՅՈՒՂ. ՍՈՑ. ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԳԻՏԱ-ՇԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՑ

338
17-39

26 JUN 2013

30699

Լույս է տեսնում Գյուլ. Սոց.
Վերակառուցման Ինստիտուտի
քուլտուրայամբ յեմ խմբա-
գրությամբ:

695

38

Հեղվ. խմբագիր՝ Վ. Բարսյան

Մշակույթի ն. Սյվազյան

Հանձնված է արտադրության 1934 թ. փետրվարի 10-ին, ստորագրված է
տպագրելու 1934 թ. փետրվարի 20-ին, գլավիտ 34, տիրաժ 4000, պատվեր № 92:

ԳՅՈՒՂԱՐԱՏԻ ՏՊԱՐԱՆ ՅԵՐԵՎԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ № 50

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

«Ներկա տարին սոցիալիստական շինարարու-
թյան պատմության մեջ կմտնի վերալես դյուզի հեղա-
փոխական կերպարանափոխման գործում պրոլետա-
րիատի ձեռք բերած խոշոր ու վճռական հաղթանակ-
ների տարին»:

(Պրավդայի 1933 թվի նոյեմբերի 12-ի առաջնորդից):

«1933 թվի մեր դժվարությունների վերջին տարին պետք
է լինի» (ՍՍՍՀԻՆ): Մեծ առաջնորդի այս խոսքերը՝ շնորհիվ կու-
սակցության լենինյան քաղաքականության անշեղ կիրառման,
շնորհիվ քաղբաժինների հակայական ու յեռանդուն աշխատանք-
ների՝ իրական գործ դարձավ:

Մեծ է այն կոլտնտեսությունների թիվը, վորոնք այս տարի
իրենց ազնիվ ու նվիրված աշխատանքների շնորհիվ կարողացան
բարելավել իրենց նյութական-կուլտուրական կենցաղը, կարողա-
ցան պատվով կատարել բանվոր դասակարգի մեծ առաջնորդ ընկ-
ՍՍՍՀԻՆի ցուցումները՝ ունենոր դարձնելու մասին:

«Անտարակույս, փաստ է այն, վոր 1933 թվակա-
նին կոլտնտեսությունների մեծ մասն ավելի լավ են աշխա-
տել, քան անցյալ տարին: Այս բոլորին հայտնի ու անվիճելի
փաստ է: Ջգալիորեն բարձրացել է աշխատանքային կարգա-
պահությունը կոլտնտեսությունների մեծ մասում, թեև,
իհարկե, վոչ բոլոր կոլտնտեսություններում, ԱձԵԼ և ՍԵՐԸ
ԴԵՊԻ ԿՈԼՏԵՏԵՍԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ, ԱձԵԼ և ԱՋՆՎՈՐԵՆ
ԱՇԽԱՏՈՂ ՈՒ ԿՈԼՏԵՏԵՍԱՅԻՆ ԲԱՐԻՔԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՂ ԿՈԼ-
ՏԵՏԵՍԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ: Լողրին, վորն անցյալ տարի պա-
րապ թափառում էր կոլտնտեսային փողոցներում, սրանրա
ականջին փափալով, թե՛ «մեր գործը վարել չե, մեր գործը
մեղքեր համարել ե», կոլտնտեսային մասսան այժմ իր թշնա-
մին է համարում: Ավելի ու ավելի մեծ թվով կուլ-
տնտեսականներ սկսում են հանձին լողրերի
ու գողերի տեսնել վատ բերքի ու աշխուրին քիչ

յեկամուռ քնկնելու աղբյուրը: Ահա, դրանում է
այն հաջողութիւնների կարեւորագույն պատճառներից մեկը,
վորոնց մասին յես այստեղ գեկուցեցի» (բղգումը մերն է):
(ԽՍՀՄ Կենտրոնական 4-րդ նստաշրջանի քնկ. ՅԱԿՈՎ-

† ԼԵՎԻ գեկուցումից):

Այս տարվա տնտեսական հաջողութիւնները, վորոնք ձեռք
են բերված կոլտնտեսութիւնների ամրապնդման ու բոլշևիկաց-
ման ասպարիզում և այն հսկայական բեկումը, վոր առաջացել է
կոլտնտեսականների մեջ դեպի կոլտնտեսական աշխատանքն ու
ունեցվածքը, ասպարիզում է այն, վոր քնկ. ՍՏԱՆԻՆԻ ցուցմունքը,
կոլտնտեսական ազնիւ, նվիրված աշխատանքի մասին—գարձել է
առաջավոր կոլտնտեսականների լավագույն զինքներից մեկը՝ կոլ-
տնտեսութիւնն ամրացնելու, լողբերի, գողբերի, գոփողների դեմ
պայքարելու և գյուղատնտեսութիւն լիակատար սոցիալիստական
վերակառուցումը և, վերջին հաշիւով, սոցիալիզմի հաղթանակը գյու-
ղում ապահովելու համար:

1933 թ. ձեռք բերած հաջողութիւնները դեռ ևս չեն խոսում
այն մասին, վոր կոլտնտէրիստութիւնն քնադատվում ամեն
ինչ լավ է, այլևս թերութիւններ չկան և կարելի չէ միանգամայն
հանգստանալ ձեռք բերած նվաճումներով: Այսպես կարող է մտա-
ծել միայն և միայն ոպորտունիստը, կուլակի ազենտը: Կոլտնտ-
էրիստութիւնն ասպարիզում մենք դեռ ևս ունենք մի շարք լուրջ
թերութիւններ:

Մեզ մոտ, Հայաստանում, մասնավորապես լեռնային շրջան-
ներում, դեռ ևս կան բավականին թվով կոլտնտեսութիւններ,
վորոնք տնտեսապես և կազմակերպչորեն դանդաղ տեմպերով են
ամրապնդվում, 1934 թիվը պետք է վճռական բեկում մտցնի նման
կոլտնտեսութիւնների կյանքում և խորացնի 1933 թվին ստեղծ-
ված տնտեսական ու կազմակերպչական բեկման արժանները,
լիակատար ունեւոր և կուլտուրական կյանք ստեղծելու համար:

Այդ պատճառով էլ կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչա-
կան ու տնտեսական ամրապնդման, մասնավորապես աշխատանքի
ու արտադրութիւն կազմակերպման, դասակարգային բոլշևիկյան
զգոնութիւնն բարձրացման խնդիրները պետք է լինեն մեր ուշա-
դրութիւն կենտրոնում և կազմեն 1934 թվի մեր բոլոր աշխա-
տանքների հիմնական առանցքը:

Կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչական-տնտեսական ամ-
րապնդման, աշխատանքի ու արտադրութիւն ճիշտ կազմակերպման

քաղաքականութիւնն ու հիմնական հարցերն հետեւյալն են.

1. Արտադրութիւն միջոցների, տերիտորիայի ու կոլտնտե-
սականների ճիշտ դասավորումը, բաշխումը մշտական բրիգադ-
ների մեջ:

2. Արտադրութիւն միջոցների և աշխատունակ կոլտնտեսա-
կանների ճիշտ ու նպատակահարմար ոգտագործումը, դասավորումը
բրիգադի ներսում (ողակների կազմակերպում, աշխատանքի բաշ-
խումը ողակների միջև, գործիքների և այլ միջոցների բաշխումն
և այլն):

3. Բանվորական որվա նպատակահարմար ոգտագործումը,
նրա այնպիսի խտացում, վոր բանվորական որվա մեծ մասը ծախ-
սվի արտադրական աշխատանքի համար:

4. Աշխատանքի վորակի ստուգման գործի ապահովումն, վոր-
պես կոլտնտեսութիւնն արտադրութիւնն ներկա շրջանի կարեւորա-
գույն հարցերից մեկը:

5. Բարձրացնել արտադրութիւն միջոցների արտադրողական
նպատակահարմար ոգտագործման ու պահպանման գործը:

6. Ուժեղացնել պայքարը դիմադրկութիւն, անպատասխա-
նատվութիւն դեմ, վորպես արտադրութիւնը խաղաղանոց դիւա-
վոր վտանգներից մեկը թէ արտադրողական ուժերի ոգտագործման,
թէ աշխատանքի վորակի բարձրացման և թէ դեկավարութիւն
կողմից պարտավորութիւնների կատարման քնադատվում,

Ահա այս բոլոր աշխատանքները հաջողութիւն կատարելու
համար տարվող պայքարի կարեւորագույն լծակներից մեկը՝ մշտա-
կան արտադրական բրիգադի ճիշտ կազմակերպումն է:

* * *

Այս գրքույկում մենք աշխատել ենք մեր ուսումնասիրու-
թիւնների արդյունքների հիման վրա տալ կոլտնտեսական (գաշ-
տավարական) արտադրութիւնն և մասնավորապես աշխատանքի
մշտական բրիգադների կազմակերպման հիմնական միջանի խնդիր-
ներն ու նրա կազմակերպման սկզբունքը:

Գրքույկը կազմելիս հիմնականում նկատի չենք ունեցել կոլ-
տնտեսական միջին ակտիվի ու ագրո-տեսիպրոպիւմբակների պա-
հանջները:

ՀԵՂԻՆԱԿ

1. ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՁԱԿԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Յերկրորդ հնգամյակում, հատկապես նրա յերկրորդ ու յերրորդ տարում կոլտնտեսական շինարարությունն ասպարիզում հիմնական ու հերթական խնդիրներից մեկը մնում է կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման խնդիրը, վորի առթիվ Համկոմկուսի Կենտկոմի կոլտնտնարարության մասին կայացված վորոշման մեջ ասված է.

«Կենտկոմն առաջարկում է կուս. կազմակերպություններին իրենց աշխատանքի կենտրոնը դարձնել կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման խնդիրը... աշխատանքի կազմակերպումը, հաշվառքի գործի դրվածքը, գործավարձի կիրառումը, պայքար աշխատանքի վորակի համար և այլն»:

(Համկոմկուսի Կենտկոմի վորոշումից կոլտնտեսությունների կազմ.-տնտ. ամրապնդման մասին):

Ինչ է նշանակում կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդում:

Այդ նշանակում է.

Առաջին.— Կոլտնտեսությունը մաքրել այնտեղ խցկված դասակարգյորեն խորթ, կուլակային, յենթակուլակային հակա-խորհրդային ելեմենտներից, վորոնք խցկվել են և շարունակում են փորձել խցկվել կոլտնտեսություն՝ իրենց քայքայիչ աշխատանքը տանելու, կոլտնտեսությունը տնտեսապես թուլացնելու, ներսից պայթեցնելու համար:

Յերկրորդ.— Դա նշանակում է ճիշտ կազմակերպել աշխատանքը կոլտնտեսություններում, ստեղծել մշտական արտադրական կայուն բրիգադներ, կոլտնտեսության դաշտերը, գործիքները, անասունները և բոլոր արտադրական միջոցները մի քանի տարով (առնվազն 3—4 տ.) կցել մշտական բրիգադներին, իսկ այն կոլտնտեսություններում, վորտեղ կիրառվում է ցանքաշրջանառու-

թյուն, մշտական բրիգադները պետք է կազմակերպել ըստ ցանքաշրջանառության տեղություն, այսինքն ցանքաշրջանառության ամբողջ շրջանի համար:

Թե մեզ մոտ և թե վորջ Խորհրդային Միության մեջ բազմաթիվ կոլտնտեսությունների աշխատանքների ուսումնասիրու-թյունները ցույց են տալիս, վոր քաղաքականապես ուժեղ են, կազմ.-տնտեսապես ամուր են այն կոլտնտեսությունները, վորտեղ ճիշտ և ամուր հիմքերի վրա յե դրված աշխատանքի կազմակերպումն ընդհանրապես ու մշտական բրիգադների ու ներբրիգադային աշխատանքները՝ մասնավորապես:

Յեվ ընդհակառակը, թույլ է, կուլակային պրովակացիայի նյութ է դառնում այն կոլտնտեսությունը, վորտեղ վատ է կազմակերպված աշխատանքը, չի կենսագործված կուսակցության ու կոմունիստական վորոշումը մշտական բրիգադների՝ հողի, անասունի և բոլոր տեսակի ինվենտարի կցման մասին:

Յերկրորդ հիմնական խնդիրը.— Դա՛ մշտական արտադրական բրիգադներ ստեղծելու հետ միաժամանակ աշխատանքային ամուր սոցիալիստական կարգապահություն ստեղծելու խնդիրն է: Առանց աշխատանքային կուռ կարգապահություն ստեղծելու, անհնարին է կոլտնտեսությունն ամրապնդել, անհնարին է մշտական արտադրական բրիգադների աշխատանքները կայուն և արդյունավետ հիմքերի վրա դնել: Մի խնդիր, վորին Լենինը շատ մեծ նշանակություն էր տալիս.

Դեռ 1919 թվին Լենինը գրել է.—

«Առանձնապես մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել աշխատավորների ընկերական կարգապահության զարգացման ու ամրապնդման և նրանց ինքնագործունեյության ու պատասխանատվության գիտակցության համակողմանի բարձրացման վրա: Դա կապիտալիզմի և արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականության տիրապետության ստեղծած սովորությունների վերջնական հաղթահարման ամենագլխավոր, յեթե վոչ միակ միջոցն է» (Լենին, — Հատոր 24, յերես 101):

Մի ուրիշ տեղ պրոլետարական դիկտատուրայի նվաճումներն ամրապնդելու առնչությամբ Լենինը գրում է.

«Պետք է ամրացնել այն, ինչ մենք ինքներս ենք ձեռք բերել, ինչ ինքներս ենք դեկրետավորել, որինսականացրել, քննարկել, նշել ամենուրյա աշխատանքային կարգապահու-

առնել յուրաքանչյուր աշխատանք, առանց հաշվառքի ամուր և ճիշտ դրվածքի, անհնարին է:

Ի՞նչ է նշանակում աշխատանքի ճիշտ կազմակերպում—հաշվառում:

Աշխատանքի ճիշտ կազմակերպում նշանակում է վոչ միայն կոլտնտեսության բանվորական ուժի դասավորումը արտադրության մեջ, կամ բոլոր կոլտնտեսականների լրիվ ոգտագործումը արտադրության մեջ, այլ և նա միաժամանակ և հիմնականում նշանակում է կոլտնտեսության վողջ աշխատանքը թե՛ արտադրության մեջ և թե՛ արտադրությունից դուրս այնպես կազմակերպել, վոր հնարավոր լինի ճշտութեամբ, լրիվ ու ժամանակին կատարել պրոլետարական պետության բոլոր առաջադրանքները, կոլտնտեսության արտադրության բարձրացման, կոլտնտեսությունների հարստացման և նրա սոցիալիստական վերադաստիարակման ասպարիդում, մի խոսքով լրիվին ապահովել գյուղի լրիսկատար սոցիալիստական վերակառուցումը:

Հիմնականում աշխատանքի հաշվառումը հետապնդում է յերկու գլխավոր նպատակ.

Առաջին.—Վերաբերել կոլտնտեսություններում հնարավոր լինի ճիշտ կազմակերպել աշխատանքն ու բարձրացնել նրա արտադրողականությունը, ապա յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն պետք է ունենա իր բոլոր աշխատանքների և միջոցների լրիվ պատկերը, այսինքն՝ ինչ ունի կոլտնտեսությունը և ինչ արտադրական առաջադրանք է ստացել, վորքան է կոլտնտեսականների թիվը, վորից տղամարդ, կին և վորքանը պատանի: Այս հաշվառումն ունենալուց հետո պետք է պարզել, թե այդ քանակությունից վոր ժառը կարող է անմիջապես մասնակցել կոլտնտեսության արտադրության աշխատանքներին և վոր մասը այլ աշխատանքներին:

Յեւրկրորդ.—Աշխատանքի հաշվառում նշանակում է ճիշտ կերպով հետևել կոլտնտեսությունում կատարվող բոլոր աշխատանքներին, ստուգել թե վորակապես և թե քանակապես ճիշտ կերպով գնահատել այն, հաշվել կոլտնտեսականին հասանելիք աշխուրբը և ժամանակին, հինգ որը մեկ անգամ կոլտնտեսության հաշիվներում, նույնպես և կոլտնտեսականի աշխուրբույցում կատարել համապատասխան գրանցումներ:

Հաշվառման այս վերջին խնդիրն ամենակարևորն է, վորովհետև սրանից է բխում կոլտնտեսության հետագա բոլոր աշխա-

տանքները, ինչպիսին է ավանսավորումը, և վերջին հաշվով կոլտնտեսության ամբողջ յեկամտի թե՛ նախնական և թե՛ վերջնական բաշխումը, վորն իր հերթին հանդիսանում է կոլտնտեսության տնտեսական-կազմակերպչական ամբապնդման աշխատանքների հիմնական լծակներից մեկը:

Ամուր և կազմակերպչորեն ուժեղ է այն տնտեսությունը, վորտեղ լավ հիմքերի վրայ է դրված և բոլոր միջոցների հաշվառքը: Կանոնավոր հաշվառքը—աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման ու յեկամտի՝ ըստ աշխուրբի բաշխման հիմնական նախադրյալն է: Առանց հաշվառքի կոլտնտեսությունը նման է դուռ չունեցող տան:

Կոլտնտեսություններում հաշվառման աշխատանքները չեն սահմանափակվում միայն աշխատանքի, գույքի և այլ միջոցների հաշվառումով, այլ նա պետք է լինի պայքարի ամենորյա ուժեղ ղենք, ստուգման ու հսկման միջոցով կանոնավորել կոլտնտեսություն բոլոր տեսակի աշխատանքները, ժամանակին վերացնել նկատված թերությունները, բարձրացնել աշխատանքի դիսցիպլինան և մյուս կողմից՝ հսկել, պահպանել կոլտնտեսային սեփականությունը:

Բացի դրանից, ճիշտ կազմակերպված հաշվառումը մի ուժեղ ղենք է տնտեսության ղեկավարի ձեռքին՝ տնտեսության աշխատանքները պլանավորելու և այն խելացիորեն ղեկավարելու համար:

Առանց տնտեսության բոլոր միջոցների ու հնարավորությունների ստույգ հաշվառման վոչ մի ղեղավար չի կարող լրիվ կերպով պատկերացնել տնտեսության առաջ կանգնած թե՛ որվա կերպով պատկերացնել տնտեսության անկարող կլինի և թե ապագա խնդիրները: Յեւ նա միանգամայն անկարող կլինի աշխատանքները կազմակերպել և դնել այնպիսի հունի մեջ, վոր կարելի լինի տնտեսության բոլոր հնարավորություններն ու միջոցներն լրիվ ոգտագործել հոգուտ կոլտնտեսականների կյանքի բարելավման, պրոլետարական պետության առաջադրանքների կատարման, գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման ու կոլտնտեսականների սոցիալիստական վերադաստիարակման գործում:

3. ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՐԻԳԱԴԸ ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒՅԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԼԾԱԿՆ Ե

Կոլտնտեսութեան ամբողջ արտադրութիւնը կախված է բրիգադի աշխատանքից — գարնանացանի և բերքի բարձրացման հաջողութիւնները վորոշվում են բրիգադում» (Հարվածային կոլտնտեսականներէ առաջին համագումարի կոչից)։

Կոլտնտեսութիւններում բոլոր աշխատանքները կազմակերպման, արտադրութեան և աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման, պետական առաջադրանքների կատարման, մի խոսքով՝ կոլտնտեսութիւնների քաղաքական, տնտեսական ու կազմակերպչական ամրապնդման գործում հիմնական ողակներէց լծակներէց մեկը, դա մշտական բրիգադն է։

Յեւ ընդհանրապէս մշտական բրիգադի կազմակերպվածութիւնից, նրա ներսում կատարվելիք աշխատանքների գասավորումից, բանվորական ձեռքերի, քաղող ուժի, ինվենտարի դասավորումից ու նրանց նպատակահարմար ոգտագործումից կախված է թէ բրիգադի և թէ կոլտնտեսութեան բոլոր աշխատանքների հաջողութիւնները։

Կոլտնտեսութիւնների դարգացման ներկա շրջանում, յերբ խնդիր է դրված ամրացնել ձեռք բերված նվաճումները, խոշորացնել, կոլտնտեսութիւններն ուժեղացնել տնտեսապէս, խորացնել գործավարձը, յեկամտի բաշխումն ըստ աշխուրների սկզբունքը և այլն, ապա, այդ դեպքում ամենախոշոր վտանգը, վորը կարող է տապալել կոլտնտեսութեան ամբողջ գործը և նրա առաջ դրված խնդիրները — դա հանգեպ կոլտնտեսութեան աշխատանքին ու հարստութեանը ցուցաբերած անհոգի, անպատասխանատու և դիմադուրի վերաբերմունքն է։

Այն կոլտնտեսութիւններում, վորտեղ բացակայում է հոգատար և պատասխանատու վերաբերմունք դեպի կոլտնտեսական գործն ու ունեցվածքն, ապա նման կոլտնտեսութիւնը յերբեք չի կարող ամրանալ, յերբեք չի կարող դառնալ բոլորեկյան ածուր հարված-բռնուցք՝ հաջողութեամբ պայքարելու կուլակութեան, դասակարգային թշնամու դեմ։

Իսկ այդ բոլորը պայմանավորված է նրանով, թէ ինչպէս է տվյալ կոլտնտեսութիւնը կազմակերպել իր աշխատանքները և

ինչպիսի մեթոդներով է նա պայքարում անպատասխանատուութեան, դիմադրութեան, հասարակական գուշքը հափշտակողներէ, գուլիոդների դեմ։

Դիմադրութեան, անպատասխանատուութեան դեմ պայքարելու, բարձր բերք ստանալու, աշխատանքների վորակական և քանակական ցուցանիշների կատարումն ու ստուգումն ապահովելու, մի խոսքով՝ կոլտնտեսութիւնն ամրապնդելու միակ հիմնական միջոցը մշտական բրիգադն է, ինչպէս դա հիմնալի կերպով ասված է Համկոմկուսի Կենտկոմի 1932 թ. փետրվարի 4-ի հայտնի վորոշման մեջ։—

«Գյուղատնտեսական լավագույն արտիկներէ փորձի հիման վրա Կենտկոմը նպատակահարմար է համարում կազմակերպել կոլտնտեսական բրիգադներ, կոլտնտեսականներէ մշտական կազմով, այն հաշվով, վոր այդ բրիգադները, վորպէս կանոն, գյուղատնտեսական հիմնական աշխատանքն ամբողջ տարվա ընթացքում կատարեն վորոշ հողակտորներում։ Կոլտնտեսութիւնները բրիգադներին նրանց աշխատանքի ժամանակամիջոցին հատկացնում են անհրաժեշտ մեքենաներ, ինվենտար, լծկան, վորոնց դրութեան համար ամբողջովին պատասխանատու յի բրիգադան» (Համկոմկուսի 1932 թ. 4 փետրվարի վորոշումից)։

Վորն է այդ վորոշման հիմնական առանցքը. այն, վոր աշխատունակ կոլտնտեսականների վորոշ խմբակը, ներկա դեպքում բրիգադը պետք է ամբողջովին պատասխանատու լինի իրեն հանձնված կոլտնտեսութեան վորոշ աշխատանքի թէ վորակական և թէ քանակական ցուցանիշների լրիւ, ժամանակին կատարելու և իրեն հանձնված ինվենտարի պահպանման գործի համար։

Ըսկ Յակովլեւը ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի 3-րդ նստաշրջանում խոսելով կոլտնտեսութիւնների ամրացման և բերքի բարձրացման խնդիրների մասին, ընդգծելով մշտական բրիգադների անելիքները բերքի բարձրացման գործում, տալով նրանց գնահատականը, հետեյալն է ասում։—

«Յերկրորդ լծակը, վոր մենք պետք է գործ դնենք բերքատուութիւնը բարձրացնելու նպատակով — դա մշտական բրիգադն է։ Փորձն ամբողջութեամբ հաստատեց մշտական բրիգադներ կազմակերպելու մասին կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեյի 1932 թ. փետրվարի 4-ի վորոշման ճշտութիւնը։ Այն բոլոր տեղերում, ուր բրիգադները կազմվել են հաշվի առնելով կոլտնտեսականի բնակավայրը, ուր

բրիգադի անդամները տեղի-անտեղի վարչության կողմից
չեն տեղափոխվել մի տեղից մյուս տեղը, ուր բրիգադի աշ-
խատանքը կապված է յեղել տրակտորի աշխատանքի հետ,
այնտեղ մշտական բրիգադները կիրառումը դրական ար-
դյունք է տվել :

Բայց այդ դեռ էս չի նշանակում, Վոր մշտական բրիգադ-
ներ կազմակերպելով խնդիրը սպառվում է և կոլտնտեսություն-
ներում աշխատանքը կարող է լավ ընթանալ: Մշտական բրիգա-
դը յերկար գոյություն ունենալ չի կարող, յեթե նա կազմակերպ-
ված չէ արտադրական սկզբունքով և նրան ցանքաշրջանառու-
թյան բոլոր դաշտերից կցված չեն հողակտորներ: Մշտական բրի-
գադի աշխատանքների հաջողությունը կախված է նրանից, թե ինչ
սկզբունքով է կազմակերպված բրիգադը:

4. ՎՈՐՆ Ե ՄՇԱԿԱՆ ԲՐԻԳԱԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՍԱԶԲՈՒՆՔԸ

Այս հարցը կոլտնտեսական արտադրական մշտական բրի-
գադի կազմակերպման և նրա կազմի վորոշման խնդրում հանդի-
սանում է ամենակարևոր և վճռական հարցերից մեկը:

Ինչո՞ւ:

Վորովհետև այն դեպքում, յերբ բրիգադը կազմակերպված է
սխալ, վոչ արտադրական սկզբունքով և բրիգադի կազմը վորոշել
են առանց ապահովելու բրիգադին տրվելիք արտադրական առա-
ջադրանքի կատարման համար անհրաժեշտ աշխատավորական ձեռ-
քերի պահանջը, ապա անկասկած է, Վոր դաշտային աշխատանք-
ների ընթացքում բրիգադի կազմն անպայման կյենթարկվի փո-
փոխման, իսկ գյուղատնտեսական աշխատանքների յեռուն շրջա-
նում նորից զբաղվել աշխատանքների կազմակերպման, բրիգա-
դաների վերակառուցման գործով, ինչպես ցույց է տվել փորձը,
կնշանակի վտանգել ամբողջ կոլտնտեսություն և մասնավորապես
բրիգադի առաջադրանքի կատարումը:

Կարճ. ինչումն է կայանում սխալը: Վոչ ճիշտ սկզբունքի
եյությունը, — նրանում, Վոր առաջին հերթին կոլտնտեսություն-
նում յեղած բանվորական ուժը մեխանիկորեն բաժանում են հա-
վասար խմբերի, բրիգադների և ապա այդ խմբին — բրիգադին
հանձնում կոլտնտեսության աշխատանքների վորոշ մասը: Որի-
նակ՝ յեթե կոլտնտեսությունն ունի 200 աշխատավորական ձեռ-

քեր և յենթադրենք նպատակահարմար և ունենալ հինգ բրիգադ,
այս այդ 200-ը բաժանում են 5 հավասար մասերի և կազմում
40-ական հոգուց բաղկացած բրիգադաներ, իսկ 2-րդ հերթին բա-
ժանում ցանքի տարածությունը և վորջ աշխատանքները, այսպես
կոչված, բրիգադների միջոցով:

Վորն է աշխատանքի կազմակերպման նման ձևի չարիքը:
Այս ձևով բրիգադներ կազմակերպել կնշանակի նախորդ համա-
ձայնվել, Վոր բրիգադում կարող է լինել բանվորական ուժի ա-
վելցուկ կամ պակաս, իսկ թի՛չ է նշանակում բրիգադում ունենալ
բանվորական ավելորդ ուժ, քան նրա պահանջն է: Այդ նշանա-
կում է համաձայնվել աշխատանքները բուքսիրային սխեմով
կատարելու սկզբունքի հետ, իսկ թե բուքսիրային աշխատանքը
թի՛չպիսի չարիք է և թի՛չ զնասներ և հասցնում կոլտնտեսության
արտադրությունը, այդ մենք կտեսնենք հետագայում՝ Ն. Գյոգալ-
դարայի և Սարգսրաբատի կոլտնտեսությունների օրինակից:

Կոլտնտեսության աշխատանքներում համաձայնվել աշխա-
տանքի բուքսիրային սխեմին հետ, նշանակում է համաձայնվել
և թույլ տալ, Վոր արտադրության մեջ տիրի հոսունություն, ան-
պատասխանատվություն: Բայց չե՞ վոր անպատասխանատվու-
թյունը, հասունությունն ամեն ժամ, ամեն րոպե ստեղծում են
դիմադրկություն հանդեպ կոլտնտեսության բոլոր տեսակի աշխա-
տանքների և նրա ունեցվածքի: Իսկ թե դիմադրկությունն թի՛չ-
պիսի դեր է խաղում կոլտնտեսության տնտեսական ամրապնդ-
ման գործում, այդ գեղեցիկ և պարզ կերպով բնորոշված է ընկ-
ՍՏԱԼԻՆԻ՝ տնտեսավարների խորհրդակցությունում ունեցած յե-
լույթում. —

«Դիմադրկություն՝ դա վորևե պատասխանատվության
բացակայություն է, դիմադրկություն՝ դա արտադրության
խարազանողն է»:
Կամ ավելի պարզ՝

«Դիմադրկություն դեպքում վորևե լուրջ խոսք աշխա-
տանքի արտադրողականության վերելքի, արտադրանքի
վորակի լավացման և մեքենաներին, դադաշաններին խնամ-
քով վերաբերվելու մասին լինել չի կարող»:

Յեվ այսպես, ինչպես տեսանք, վերոհիշյալ սկզբունքով մըշ-
տական բրիգադներ կազմակերպելը հիմնականում հակասում է
Համկոմկուսի Կենտկոմի 1932 թ. փետրվարի 4-ի վորոշման այն
մասին, վորտեղ ասված է. —

«Կազմակերպել կոլտնտեսական բրիգադները, կոլտն-

տեսականների մշտական կազմով այն հաշվով, վոր այդ բեր-
դադները, վորպես կանոն, գյուղատնտեսութեան հիմնական
աշխատանքներն ամբողջ տարվա ընթացքում կատարեն վո-
րոջ հողամասերում:

Այսինքն, թույլ չտալ բուքսերային աշխատանք, կամ տե-
ղափոխութեանն մի դաշտից մյուսը և վերջին հաշվով, այդպիսի
բերդադան յենթարկվելով հաճախակի փոփոխութեան, կդա-
դարի մշտական լինելուց և կդառնա կոլտնտեսականների մի
խումբ, վոր ամեն որ աշխատելով տարբեր դաշտերում, իրեն պա-
տասխանատու չի դգա վորեւե աշխատանքի վորակի համար, բեր-
քի բարձրացման համար և, վերջապես, չի դգա և վոչ մի պա-
տասխանատուութուն հանդեպ կոլտնտեսութեան աշխատանք-
ներին:

Ապա վճիռն և այն ձիւտ սկզբունքը, վորով պետք է դեկա-
վարվեն մեր կոլտնտեսութեանն արտադրական մշտական բեր-
դադներ կազմակերպելիս և նրանց կազմը վորոշելիս:

Մեզ համար միակ և ձիւտ սկզբունքը—դա արտադրական
սկզբունքն է, վոր հիմնականում բղխում է կոլտնտեսութեան բո-
լոր տեսակի պլանները կատարելու, աշխատանքի սոցիալիստա-
կան դիստիպլինա ստեղծելու, նրա արտադրողականութեանը բար-
ձրացնելու, պրոլետարական պիտութեան բոլոր տեսակի առա-
ջադրանքները, պարտավորութեանները լրիվ ու ժամանակին կա-
տարելու, կոլտնտեսութեան աշխատավոր ձեռքերը, լծկանը և
գյուղգործիքները լրիվ ու նպատակահարմար ոգտադրծելու, ար-
տադնացութեան կազմակերպելու և, ի վերջո, կոլտնտեսութեան
կազմակերպչական տնտեսական բազան ամրապնդելու շահերից:
Իհնչ և նշանակում արտադրական սկզբունք և ինչպես այն
կիրառել գործնականում, կոլտնտեսական արտադրութեան մեջ
մշտական բերդադներ կազմակերպելիս:

Արտադրական սկզբունքով կոլտնտեսական մշտական բեր-
դադներ կազմակերպել, կնշանակի առաջին հերթին կազմակեր-
պել կոլտնտեսութեան անբխորիան, շրջողբաժնի կողմից տրված
արտադրական առաջադրանքի համաձայն կատարել կոլտնտեսու-
թեան դաշտերի դասավորումը, դրանից հետո վորոշել բերդադնե-
րին հանձնվելիք արտադրական հողամասերի քանակութեանն այն
հաշվով, վոր յուրաքանչյուր բերդադում լինի մեկ կամ յերկու հիմ-
նական կուլտուրա և այնքան ոժանդակ կուլտուրա կամ այլ աշխա-
տանք, վոր հնարավոր լինի ստեղծել բերդադի հավասարաչափ ծան-
րաբեռնվածութուն գյուղատնտեսական ամբողջ տարվա ընթաց-

քում այն հաշվով, վոր բերդադները կազմը 45—50 հոգուց չանց-
ցնի (նայած կոլտնտեսութեան աշխատանքի պայմանների ա-
ռանձնահատկութեանը), վորովհետեւ ներկա պայմաններում խիստ
դժվարանում է դեկավորութեանը, յերբ բերդադան այդ ծավա-
ււյ մեծ է, և ավելի վատ, յերբ այդպիսիք կազմակերպվում են
15—20 հոգուց բաղկացած:

Բերդադի արտադրական հողամասը չպետք է բաղկացած
լինի մեխանիկորեն առանձնացված, անջատված, իրար հետ վոչ
մի կապ չունեցող ու ցրված հողակտորներից. նման դրութեանը
կարող է խիստ կերպով ազդել դաշտերի բերքատուութեան ու
աշխատանքի վորակի ու մեքենայացման վրա: Իսկ մշտական
բերդադի հիմնական նպատակն է մշտապես կցված հողամասում
ձիւտ և նպատակահարմար կերպով կիրառելով բոլոր տեսակի
անհրաժեշտ ագրոձեռնարկումներն ու աշխատանքներին հնարավոր
մեքենայացումով բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականու-
թեանը և կոլտնտեսական դաշտերի բերքատուութեանը, խնայո-
ղաբար ոգտագործել կոլտնտեսութեան բոլոր միջոցները, գործիք-
ները, բանող անասունները, սերմացուն և այլն:

Բերդադները արտադրական առաջադրանքի ծավալը վորո-
շելիս միանգամայն անթույլատրելի չէ մեխանիկորեն կիրառել
հավասարեցումը և բոլոր բերդադներին տալ հավասար աշխա-
տանքներ: Յերբք պարտադիր չէ, վոր բոլոր բերդադներում
հավասար քանակութեան աշխատանք և մարդկային կազմ լինի:
Մի բերդադ կարող է ունենալ 120 հեկտար ցանքի տարածու-
թեան, իսկ մի ուրիշը՝ 140 հեկտար և դրան ևլ համապատասխան
աշխատող ձեռքեր: Այս չի վերաբերում ցանքաշրջանառութեան
ունեցող կոլտնտեսութեաններին, վորովհետեւ այդ դեպքում դաշ-
տերն անպայման պետք է հավասար լինեն: Բերդադի արտա-
դրական առաջադրանքի ծավալի չափը կախված է տվյալ կոլտն-
տեսութեան ուղղութեանից, դաշտերի առանձնահատկութեանից
և աշխատանքների պայմաններից:

Վերոհիշյալ այս բոլոր պայմանները նկատի ունենալով
կոնկրետ կերպով բերդադները կազմակերպմանն անցնելու համար
անհրաժեշտ է և պետք է ձեռքի տակ ունենալ հետևյալ նյութերը՝

1. Շրջանային հողային բաժնի կողմից տվյալ կոլտնտե-
սութեանն առաջադրված արտադրական առաջադրանքը.
2. կոլտնտեսութեան հողերի պլանն ըստ տարածութեան-
ների և դրանց բնութագրերը.

3. Յանքաշրջանառության սխեման, յեթե այդպիսին կիրառվում է.

4. Կոլտնտեսության ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատված և ստուգված արտադրական նորմաները.

5. Կոլտնտեսության աշխատավորական ձեռքերի քանակությունը, վորից՝ տղամարդ, կին և պատանի, և ապա ցույց տալ, թե այդ քանակությունից վոր մասն է մնում կոլտնտեսության մեջ՝ անմիջապես արտադրության աշխատանքներին մասնակցելու համար և ինչ մասնազետեություն ունեն նրանք.

6. Մեքենատրակտորային կայանի կողմից կոլտնտեսությունում կատարվելիք աշխատանքների պլանը, յեթե այդպիսին կոլտնտեսությունն սպասարկում է.

Այս բոլոր անհրաժեշտ տվյալները ձեռքի տակ ունենալուց հետո, նկատի ունենալով գյուղատնտեսական աշխատանքի սեզոնները և փաստական աշխատանքային օրինաիր թիվը տվյալ սեզոնում յեղնելով աշխատանքների կատարման ժամկետների՝ օրերի քանակությունից, վորոշում ենք բրիգադի օրական կատարվելիք աշխատանքի ծավալը և նրա կատարման համար անհրաժեշտ աշխատող ձեռքերի, քաշող ուժի, գյուղատնտեսական գործիքների, մեքենաների և այլ միջոցների պահանջը: Դրանից հետո հիմք ընդունելով տվյալ սեզոնում բրիգադի տվյալ ծանրաբեռնվածության օրվա համար պահանջվող աշխատավորական ձեռքերի, քաշող ուժի, գործիքների և այլ միջոցների քանակությունը, վորոշում ենք բրիգադի կազմը տվյալ սեզոնի համար:

Այսպիսի հաշիվներ կատարելով գյուղատնտեսական բոլոր սեզոնների վերաբերմամբ, ինչպիսիք են գարնանացանի, բերքահավաքի, աշնանացանի աշխատանքները և այլն, բոլոր սեզոնների տվյալները մշակելուց հետո, այդպիսիք համեմատելով իրար հետ, դուրս ենք բերում մշտական բրիգադի տարեկան կազմը, հիմք ունենալով ամբողջ տարվա ընթացքում բրիգադի ամենամեծ ծանրաբեռնվածության շրջանը:

Այստեղ հարց է առաջանում, յեթե մենք մշտական բրիգադի կազմը վորոշում ենք՝ յեղնելով բրիգադի ծանրաբեռնվածության ամենամեծ շրջանից, հետևաբար քիչ ծանրաբեռնվածության շրջանում (իհարկե այդպիսիք քիչ չեն լինի) բրիգադի վորոշ անդամներ պետք է անգործ մնան կամ գնան ուրիշ բրիգադներ աշխատելու և կամ կազմակերպեն արտագնացություն:

Կոլտնտեսական աշխատանքների ներկա պայմաններն ու

գյուղատնտեսական աշխատանքների ընդլիժը նման յերևույթ առաջանալիս կ'ստեղծեն, այդ անխուսափելի յե, բայց և հնարավոր է այդ դրությունն ոգտագործել հոգուտ կոլտնտեսության ամբաղմամբ, այդ դեպքում պետք է աշխատել բրիգադին կցել վորքը ծավալով այնպիսի ոժանդակ աշխատանք, վորը հնարավոր լինի կատարել հենց բրիգադի այդ քիչ ծանրաբեռնվածության շրջանում: Որինակ՝ բամբակացան և ծխախոտացան շրջաններում բրիգադներում բամբակի և ծխախոտի հետ տրված և հացահատիկ կամ խոտաբույս: Նրանց հողերի վարը և կրկնավարը կատարում են միասին: Հացահատիկի ցանքը կատարում, ջրում, վերջացնում են և ապա սկսում բամբակի կամ ծխախոտի ցանքը: Բամբակի մշակմանը զուգընթաց հացահատիկը ջրում են: Բամբակի 3—4 քաղհանն ավարտելուց հետո սկսում են հացահատիկի և խոտաբույսի քաղն ու կախումը, դա վերջացնելուց հետո ամբողջովին նվիրվում են բամբակի վերջին քաղհանին ու բերքահավաքին: Այս ձևը մեծ հաջողությամբ կիրառվում է մեր շատ կոլտնտեսություններում, ինչպես Վաղարշապատի, Արբաթի, Ղուրդուղուլու, Իջևանի ու մի շարք այլ կոլտնտեսություններում: Սակայն գյուղատնտեսական աշխատանքները խոշոր չափով և զխավորապես կախված են կլիմայական պայմաններից. հաճախ այդ հանգամանքը ստեղծում է կամ վորոշ պարապուրդներ, կամ մեծ ծանրաբեռնվածություն. իհարկե, այդ անխուսափելի յե: Նման դեպքերում աշխատավորական ազատ ձեռքերի ոգտագործումը կամ պակասը հիշտ կերպով կարող է ոգտագործվել հմուտ, վորըձված ղեկավարի-կազմակերպչի ջանքերով:

Վորովհետև բրիգադի կազմը մենք վորոշում ենք յեղնելով աշխատանքների ծանրաբեռնվածության ամենամեծ շրջանից, հետևաբար, բրիգադում բանվորական ուժի պակասի խնդիրը ինքնատիքյան վերանում է: Մ'նում է, միայն վորոշ սեզոններում, ավելորդ բանուժի ոգտագործման խնդիրը: Այդ դեպքում պետք է անպայման ձեռնարկել սեզոնային արտագնացություն կազմակերպման: Այսինքն, բրիգադում պետք է թողնել այնքան աշխատողներ, վորքան պահանջվում է գործը, իսկ ավելցուկ բանուժը՝ պայմանավորվելով վորեւ շինարարության կամ գործարանի հետ, կազմակերպված ձևով վորոշ ժամանակով դուրս բերել աշխատանքի:

Ոգտվելով առիթից անհրաժեշտ է մի խնդրի վրա ևս կանգ առնել, մեր գլխողությունները բազմաթիվ կոլտնտեսություններում:

ներում ցույց են տալիս, Վոր ծանրաբեռնվածության ամենածանր շրջանը դա քաղի շրջանն է, յերբ բանվորական ուժի պահանջը կրկնապատկվում է և մեծ անհամաչափություն ստեղծում բրիգադի ծանրաբեռնվածության գրաֆիկում:

Այն շրջաններում, վորտեղ հնարավոր է քաղի աշխատանքների մեքենայացումը, բավական է նման կոլտնտեսություններ տալ մեկ հնձող մեքենա, վորպեսզի այդ անհամաչափությունը մեծ չափով վերանա:

5. ԻՆՉՊԻՍԻ ԲՐԻԳԱԴՆԵՐ ՊԵՏԲ Ե ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ

Յեղնելով կոլտնտեսությունների կազմ.-տնտ. ամրապնդման պահանջներից, տնտեսապես ձեռնտու յե ունենալ կազմակուլտուր բրիգադներ, վորովհետև այդ դեպքում մեզ հաջողվում է լուծել բրիգադի աշխատանքների հավասարաչափ ծանրաբեռնվածության և գյուղատնտեսական ինվենտարի ու լժկանի ռացիոնալ ոգտադրման խնդիրները, այդ այն դեպքում, յերբ մենք բրիգադին տալիս ենք մեկ հիմնական և մի քանի ռեմոնտային կուլտուրաներ, վորոնց մշակման շրջանն անալոյան համատեղվում է հիմնական կուլտուրայի մշակման շրջանի դադարի հետ:

Իսկ այն դեպքում, յերբ բրիգադները կազմակերպվում են ըստ առանձին կուլտուրաների, ապա ստացվում է այնպիսի դրություն, վոր տվյալ կուլտուրայի մշակման վերաբերյալ բոլոր աշխատանքները կատարելուց հետո այդ բրիգադն այլևս անելիք չի ունենում, և նույնիսկ այդ աշխատանքների ժամանակամիջոցումն էլ նա կարող է մեծ քանակությամբ պարապուրդներ ունենալ:

Վորպեսզի ցույց տանք, թե կոլտնտեսության արտադրությանը ինչպիսի հսկայական ֆեաներ է հասցնում ըստ առանձին կուլտուրաների բրիգադներ կազմակերպելը և թե ինչպես է այդ յերևույթը անդրադառնում մշտական բրիգադների կազմի փոփոխման ու արտադրական առաջադրանքների կատարման վրա, վերցնենք Սարգարբատի «Լենինաշեն» կոլտնտեսության աշխատանքների կազմակերպման որինակը:

Սարգարբատի կոլտնտեսությունն ունի 500 տղամարդ, 512 կին և 56 պատանի աշխատող ձեռքեր: Կոլտնտեսությունը 1933 թ. ցանքի պլանն է 600 հեկտար բամբակ, 436 հեկտար հացահատիկ, 243 հեկտար խոտաբույսեր և 26 հեկտար այլ կուլ-

տուրաներ: Կազմակերպված են 29 մանր՝ 25—30 հոգուց բաղկացած բրիգադներ, վորից՝ 20 բամբակացան, 3 հացահատիկային, 2 առվույտի, 1 բոստանի, 1 անասնապահական և 1 շինարարական:

Ինչպես տեսնում ենք, այստեղ, հակառակ կուսակցության և կառավարության կողմից յեղած մի շարք ցուցումների այն մասին, վոր բրիգադները պետք է կազմակերպել այնպես, վոր նրանք կոլտնտեսության ցանքաշրջանառության բոլոր դաշտերից (տարբեր կուլտուրաներից) ստանան հողակտորներ այն հաշվով, վոր չստեղծվի հողացրվածություն և հնարավորություն տրվի ավելի ռացիոնալ կերպով կազմակերպել կոլտնտեսության տերիտորիան և ամբողջ տարվա ընթացքում հավասարաչափ ոգտադրման բրիգադի բանվորական ուժն ու բոլոր հնարավորությունները:

Այսպիսի դրություն կարելի յե ստեղծել միայն և բացառապես այն դեպքում, յերբ բրիգադին տրված առաջադրանքում կառանձնացնենք 2—3 այնպիսի կուլտուրաներ, վորոնց մշակման աշխատանքները վոչ թե կհամատեղվեն, այլ՝ կհաջորդեն միմյանց:

Այժմ մեկ բրիգադի որինակով կոնկրետ կերպով ցույց տանք, թե ինչպես է աշխատել վերահիշյալ կոլտնտեսությունը: Վերցնենք ցորենի № 21, ընկ. Հովսեփ Վարդանյանի բրիգադը:

Այս բրիգադը կազմակերպվել է 1933 թվին, բաղկացած է յեղել 17 տղամարդուց և ունեցել է 124 հեկտար ցորենի ցանք, վորն ամբողջությամբ կենտրոնացած է մեկ դաշտում:

1. Յանքի ժամանակ բրիգադն իր ուժերով չկարողանալով ամբողջ աշխատանքներն ընդգրկել, նրան ուրիշ բրիգադից լրացուցիչ կցում են 83 հոգի, վորպեսզի հնարավոր լինի սահմանված ժամկետին ավարտել բրիգադին տրված առաջադրանքը: Սակայն հետագայում պարզվում է, վոր կցված կոլտնտեսականները այս բրիգադի աշխատանքների համար իրենց պատասխանատու չըզբրիգադի աշխատանքները կատարել են անվորակ, վորն ամբողջովին զալով, 12 հեկտար ցանքը կատարել են անվորակ, վորն ամբողջովին փչացել է. 25 հեկտար վատ մարկոսելու հետևանքով ջուրը չի բարձրացել ու բերքը 50 տոկոսով պակաս է ստացվել: Բրիգադի կազմի անընդհատ հոսունություն, ինչպես նաև այդ կազմի խիստ ծանրաբեռնվածության հետևանքով աշնանացանն ուղացել է և 40 հեկտարը ցանել են նոյեմբերի 15—20-ին, վորի հետևանքով բերքը նույնպես ընկել է զգալի չափով: Մնացած տարածու-

Վոժանք կարող են կարծել, թե դեմ լինելով բրիգադների կազմակերպման նման սկզբունքին, մենք դեմ ենք նաև կոլտնտեսականների մասնագիտացման գործին: Ընդհակառակը, խառը բրիգադներում կոլտնտեսականի մասնագիտացման հարցը առաջադրելու և բարձրացնելու համար կան բոլոր միջոցներն ու հնարավորությունները:

Խառը բրիգադ ասելով պետք է հասկանալ այնպես, վոր բրիգադին կցված հողամասի վրա կատարվող բոլոր աշխատանքները՝ վարը, ցանքը, մշակելն ու բերքահավաքը ամբողջությամբ կատարի և նրա համար պատասխանատու լինի ինքը՝ բրիգադը, յեւ վոչ միայն բրիգադը, այլև առանձին ողակները:

6. ԻՆՉՊԵՍ ԱՌԱՆՁՆԱՑՆԵԼ ԲՐԻԳԱԴԻ ՀՈՂԱՄԱՍԸ ՅԵՎ ԻՆՉՊԵՍ ԿՈՄԼԵԿՏԱՎՈՐԵԼ ՆՐԱ ՄՇՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

Նախ քան անմիջական խնդրին անցնելը, անհրաժեշտ է մի քանի խոսքով կանգ առնել այն խնդրի վրա, թե ինչ հիմնական սկզբունքով պետք է ղեկավարվել կոլտնտեսության դաշտերի հողակտորներն ըստ բրիգադների խմբավորելիս կամ ավելի կարճ՝ «սառ՝ բրիգադին կցվելիք ամբողջ հողամասի չափը վորոշելիս»:

Բրիգադներին կցվելիք հողամասի չափը վորոշելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել ու ղեկավարվել հետևյալով.

1. Տվյալ տնտեսության աշխատանքներում տիրապետող հիմնական գործիքի, ծանրաբեռնվածությունը (գութան, շաքարացան և այլն).

2. Գյուղատնտեսական հիմնական աշխատանքների տևողության փաստական որերի քանակությունը, վորն անպայման պետք է համապատասխանի պլանային առաջադրանքին.

3. Բրիգադին տրվելիք այդ հիմնական գործիքի քանակությունն այն հաշվով, վոր բրիգադը չլինի շատ մեծ ու հետևաբար ղեկավարանա նրա ղեկավարման գործը կամ այնքան փոքր, վոր կորցնի իրեն արտադրական դեմքը.

4. Չստեղծել հողակտորների ցրվածություն, ավելորդ ճանապարհորդություններից ու ծախսումներից խուսափելու համար.

5. Կոլտնտեսության տրված արտադրական առաջադրանքի կատարումն ժամանակին ու լրիվ.

6. Ամբողջ տարվա ընթացքում բրիգադի հավասարաչափ ծանրաբեռնվածություն խնդիրը:

Յեւ վերջինը՝

7. Վոր բրիգադան հնարավորություն ունենա արագությամբ, առանց մի ղեկավարության ու կորուստների մի դաշտից մյուսն անցնել կամ մի աշխատանքից մյուսին լծվել:

Այժմս որինակով ցույց տանք թե ինչպես գործնականում պետք է կազմակերպել մշտական բրիգադան և ինչպես վորոշել նրա կազմը:

Վերցնենք Մարտունու շրջանի Ն. Գյողալգարայի*) կոլտնտեսությունը: Այդ կոլտնտեսությունը կազմված է 164 աշխատավորական տնտեսությունից, ընդամենը 830 շնչով, վորից աշխատունակներ են 573 հոգի, բայց այդ թվից գյուղից դուրս աշխատում են 90 հոգի, կոլտնտեսությունում աշխատելու համար մնում է ընդամենը 483 հոգի, վորից՝ տղամարդ 218 հոգի, կին 173 հոգի և պատանի 92 հոգի: Կոլտնտեսության հողերի տարածությունը ընդամենը 525 հեկտար է, վորից 451 հեկտար ջրովի և 74 հեկտար անջրդի: Ցանքի պլանը հետևյալն է—348,5 հեկտար դարնատար անջրդի: Ցանքի պլանը հետևյալն է—348,5 հեկտար դարնատար անջրդի: 63 հեկտարի վրա ցորենի հետ ցանվել է կորնգան, նացան, վորից 63 հեկտարի վրա ցորենի հետ ցանվել է կորնգան, աշնան ցորեն 67 հեկտար և 63 հեկտար բնական խոտհարք, միաժամանակ պլանով նախատեսված էր այս տարի բնական արոտատեղիներից 200 հեկտար վերածել խոտհարքի:

Կոլտնտեսության հողերը գտնվում են գյուղին մոտիկ գլխավոր յերեք սառնաներում. առաջին հողամասը գտնվում է գյուղին կից սառնայում, ջրովի 130 հեկտ., յերկրորդ հողամասը գտնվում է գյուղի վերին սառնայում, վորից ջրովի 321 հեկտար, մնացած 74 հեկտար անջրդի հողերը ցրված են գյուղի զանազան դաշտերում:

Կոլտնտեսության ցանքերի պլանում մտնում են հետևյալ կոլտնտեսությունների մշակումը՝ հետևյալ տարածությամբ,—

1. Աշնան ցորեն	67	հեկտար
2. Գարնան »	150	»
3. Գարի	82	»
4. Վիկ	25	»
5. Աովույտ	10	»

*) Ն. Գյողալգարայի կոլտնտեսության վերաբերյալ նյութերը վերցված է ՀԺԿ-ի աշխատք. սեկտորից և մեր բրիգադի հետազոտման նյութերից:

6. Կտվահատ	22	»
7. Կորեկ	1	»
8. Կորնգան	25	»
9. Կարտոֆիլ	4	»
10. Սիլոսային կուլտ.	7	»
11. Գազար և բողկ	4	»
12. Կաղամբ	4,5	»

Ընդամենը 401,5 հեկտար

Նկատի ունենալով հողամասերի դասավորումը, սառնանե-
րում մշակվող կուլտուրաների պահանջը և կոլտնտեսության աշ-
խատանքի պայմանները, նպատակահարմար և կոլտնտեսության
ամբողջ աշխատանքը բաշխել հինգ դաշտավարական և մեկ ա-
նասնապահական բրիգադների միջև, նկատի ունենալով, Վոր յու-
րաքանչյուր դաշտավարական բրիգադ ունենալու յե վոչ ավել
քան 4—5 գութան, ըստ վորում կատարվի հետևյալ պատկերը՝

№	Սառնանքի տեսակ	Ընդամենը տարածութ.	1-ին խմբ.	2-րդ խմբ.	3-րդ խմբ.	4-րդ խմբ.	5-րդ խմբ.
1.	Առաջին սառնա	130	30	20	25	25	30
2.	Յերկրորդ »	321	60	70	65	70	56
3.	Յերրորդ »	74	—	25	25	—	24
		525	90	115	115	95	110

Այսպես խմբավորելով կոլտնտեսության բոլոր հողամասերը,
կարող ենք յուրաքանչյուր խումբը կցել մեկ մշտական բրիգադի,
տալով նրան համապատասխան արտադրական առաջադրանք:

Հիմք ընդունելով կոլտնտեսության հողերի նման խմբավո-
րումը և նրանց առանձնահատկությունները, կոլտնտեսության աշ-
խատանքի պայմանները, հողբաժնի կողմից կոլտնտեսությանը
տրված ցանքի պլանը, կուլտուրաները կարելի յե դասավորել ըստ
բրիգադների և հողամասերի հետևյալ կարգով՝

Կուլտուրաների դասավորումն ըստ հողատեսակների յեվ բրիգադների

№	Կուլտուրայի տեսակ	Ցանքի պլանը	Բ ր ի գ ա դ ն է ր				
			1	2	3	4	5
1	Աշնան ցորեն . .	67	10	12	15	13	17
2	Գարնան » . .	150	30	30	30	25	35
3	Գարի	82	17	15	15	20	15
4	Վիկ	25	—	10	8	7	—
5	Առվույտ	10	10	—	—	—	—
6	Կտվահատ	22	—	6	6	4	6
7	Կորեկ	1	1	—	—	—	—
8	Կորնգան	25	—	—	—	10	15
9	Կարտոֆիլ	4	4	—	—	—	—
10	Սիլոս. կուլտ. . .	7	—	—	—	3	4
11	Գազար, բողկ . .	4	—	2	2	—	—
12	Կաղամբ	4,5	—	—	2	—	2,5
	Ընդամենը	401,5	72	75	79	82	94,5
	Ցանքի խոտնախ. տարին	63	10	20	15	—	18
	Բնական խոտ	200	35	40	45	35	45

Այս աշխատանքները — հողերի և կուլտուրաների դասավո-
րումը յուրան ավարտելուց հետո, ձեռնարկում ենք բրիգադների
կազմի կոմպլեկտավորման, վորոշում ենք պահանջվող քանակու-
թյամբ քաշող ուժի, գյուղատնտեսական ինվենտարի, գործիքների
քանակը ու նրանց կցումն համապատասխան բրիգադներին:

Վերցնենք այս բրիգադներից մեկն ու մեկը, ներկա դեպ-
քում № 1 բրիգադը և վորոշենք նրա կազմն ու նրան կցվելիք
լծկանի, գյուղատնտեսական գործիքների և ինվենտարի քանակը:

Բրիգադն ունի 72 հեկտար ցանքի պլան, վորից 10 հեկտա-
րը ցանված և աշնանը, 10 հեկտար առվույտը լինելու յե յենթա-
ցանքս, փաստորեն մշակելի հողի տարածությունը դարձանա ցանի
համար մնում և 52 հեկտար, վորից 48 հեկտարը հացահատիկային
կուլտուրա յե, իսկ 4 հեկտարը կարտոֆիլ:

Գարնանացանը տվյալ կոլտնտեսությունում սկսվելու յե ապրիլի 10-ին և վերջանալու յե մայիսի 20-ին, այսինքն՝ գարնանացանի աշխատանքներն ընդամենը տևելու յեն 40 օր: Այդ ամբողջ ժամանակաշրջանը ըստ յերեւոյթին հնարավոր չի լինի ոգտագործել վորպես աշխատանքային օրեր: Դրանից 10 օրը հաշվում ենք վոչ աշխատանքային օրեր: Ուրեմն՝ փաստորեն աշխատանքային օրեր մնում են 30 օր, վորի ընթացքում պետք է կատարվեն գարնանացանի ամբողջ աշխատանքները (տախտակ № 1):

Նախ և առաջ գարնանացանի ընթացքում մշակվող կուլտուրաները բաժանել ենք յերկու խմբերի, յերևելով նրանց վերաբերմամբ տարվող աշխատանքների միատեսակությունից: Հացահատիկային կուլտուրաներ 48 հեկտար, կարտոֆիլ 4 հեկտար: Սեզոնի սկզբում 10/4 մինչև 12/5-ի, 25 աշխատանքային օրում կատարվելու յե հացահատիկային կուլտուրաների վարն ու ցանքը, իսկ 12/5-ից մինչև 20/5-ը 6 աշխատանքային օրում կատարվելու յե կարտոֆիլի ցանքը: № 1 տախտակի վրա արված հաշիվները ցույց են տալիս, վոր գարնանացանի առաջի շրջանում հացահատիկային կուլտուրաների ցանքի համար պահանջվում են 15 տղամարդ, 9 պատանի, 17 զույգ յեզ, 2 ձի, 4 գուլթան, 1 շարքացան, 1 փոցխ, 1 սայլ: 2-րդ շրջանում կարտոֆիլի ցանքի համար պահանջվում են 11 տղամարդ, 9 կին, 5 պատանի, 14 զույգ յեզ, 2 գուլթան, 6 արոր, 1 սայլ: Ուրեմն կարտոֆիլի ցանքը կատարելու համար կարելի յե բավարարվել հացահատիկային կուլտուրաների համար պահանջվող բանվորական ուժի, լծկանի և «գործիքների քանակով, վորովհետև կարտոֆիլի ցանքը հաջորդում է հացահատիկային կուլտուրաների ցանքի աշխատանքներին և վորպեսզի կարտոֆիլի ցանքի աշխատանքները լրիվ ու ժամանակին կատարվի, լրացուցիչ կերպով պահանջվում է 9 կին և 6 արոր:

Ուրեմն այսպես, վորպեսզի գարնանացանի սեզոնում մշտական բերեալը կարողանա ժամանակին ու լրիվ կատարել իր առաջ զրված խնդիրները, ապա նա պետք է ունենա հետևյալ կազմը.— 15 տղամարդ, 9 կին, 9 պատանի, 17 զույգ յեզ, 2 ձի, 4 գուլթան, 1 շարքացան, 1 փոցխ, 1 սայլ, և 6 արոր:

Իսկ այն դեպքում, յերբ կոլտնտեսությունն սպասարկվում է մեքենատրակտորային կայանի կողմից և յուրաքանչյուր բերեալի

Տախտակ № 1

№ 1 բրիգադի առաջնի ձևաբերի, Բաղնայի գյուղացուների պահման գարնանացանի սեզոնում

№ և բաղնայի տարի	Գարնանացանի սեզոնում									
	Աշխատանքի		Աշխատանքի		Մշակման		Մշակման		Մշակման	
	Մշակման		Մշակման		Մշակման		Մշակման		Մշակման	
	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման	Մշակման
1	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
2	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
3	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
4	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
5	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
6	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
7	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան
8	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան	Հացահատիկային կուլտուրան

Բրիգադի կազմը գարնանացանի սեզոնում

համար կատարում ե վորհե աշխատանք, ապա բրիգադի աշխատանքների ընդհանուր ծավալից պետք ե դուրս գալ մեքենատրակտորային կայանի կատարելիք աշխատանքը ե բրիգադի կազմը կոմպլեկտավորելիս պետք ե նկատի ունենալ բրիգադին ֆինացած աշխատանքի ծավալը ե տրակտորային ջոկատին սպասարկելու համար պահանջվող բանվորական ուժի չափը:

Որինակ ընդունենք, վոր № 1 բերդադել 48 հեկտար հացահատիկային կուլտուրաների հատկացված ցանքի վարից 20 հեկտար վարելու և տրակտորային շոկատը, ուստի բերդադել կաղվը վորոշելիս մենք հաշվի չենք առնում միայն մնացած 28 հեկտար վարի աշխատանքները և նրա համար պահանջվող աշխատավորական ձեռքերի, քաշող ուժի, ինվենտարի և այլ միջոցների պահանջը, գումարած տրակտորային շոկատին սպասարկող և բերդադել մյուս աշխատանքների համար պահանջվող աշխ. ձեռքերի, լծկանի և գործիքների պահանջը:

Այդ նույն ձևով հաշվենք նաև թե ինչ կազմ պետք է ունենա բիրգազը՝ մշակման և խոտհնձի աշխատանքների սեզոնում (տախտակ № 2):

Այդպիսով պարզվում է, վոր մայիսի 5-ից մինչև հուլիսի 10-ը կատարվող աշխատանքների մեծ մասը միմյանց հետ համատեղվում են, ինչպես այդ ցույց է տրված № 2 տախտակում: Իսկ հուլիսի 10-ից հետո կատարվող աշխատանքները հաջորդում են նախորդ շրջանին և միմյանց: Հետևաբար բրիգադում մայիսի 5-ից մինչև հուլիսի 1-ը կատարվող աշխատանքների պահանջի չափով պիտի ունենալ բանվորական ուժ, լծկան և գործիքներ, վորպեսզի հնարավոր լինի այդ աշխատանքները կատարել: Իսկ հետագա աշխատանքները կկատարվեն նույն կազմով, վորովհետև աշխատանքները հաջորդում են միմյանց:

Ուրեմն մշակման և խոտհնձի սեզոնում բեր-
դադուժ պետք է ունենալ 17 տղամարդ, 16 կին, 10
պատանի, 14 զոռյգ յեղ, 3 գոլթան, 2± բահ, 1 խոտ-
հոռնձ մեքենա, 2 սայլ և այլ մանր գործիքներ:

Մշակման և խոտհանքի աշխատանքների սեզոնային պայմաններում (տախտակ № 3):

Ինչպես տեսնում եք № 3 տախտակի տվյալների հանաձայն ոգոստոսի 15-ից մինչև հոկտեմբերի 1-ը կատարվող բոլոր աշխատանքները վոչ թիվ միմյանց հաջորդում ին, այլ համատեղվում

Судимый № 2

Տե՛ 1 քիզարի աշխատ ձեռքեր, Բազմ ուժ չի գյուղգործի հերի պահաճը մեղհեմ չի խոհեմ ու

[illegible]

31

№ 1 բրիգադի առկայության ձեռնարկ, ֆառագ ու ծխելու գունդերի հետևումը բերհատումների վրա ազդ. սկզբնական

[illegible]

են, հետեւապես այդ շրջանում տվյալ աշխատանքների համար պահանջվող աշխատավորական ձեռքերը, լծկանը, գործիքները և այլ միջոցները բրիգադում պետք է անպայման լրիվ չափով ունենալ: Իսկ հոկտեմբերի 1-ից հետո կատարվելիք աշխատանքներն անմիջապես հաջորդում են նախորդ շրջանի աշխատանքներին, ուրեմն այդ աշխատանքները ազատ կերպով կարող են կատարել առաջին շրջանում աշխատող ձեռքերը, լծկանը, գործիքները և այլն:

Այստեղից հետևում է այն, վոր յերակետ ունենալով մեր ընդունած սկզբունքը, այն է՝ բրիգադի սեղոնային և ընդհանրապես մշտական կազմը վորոշելիս պետք է նկատի ունենալ նրա ծանրաբեռնվածության ամենածանր շրջանը—ներկա դեպքում այդ ամենածանր շրջանը հանդիսանում է ողոսառուի 15-ից մինչև հոկտեմբերի 1-ը՝ բերքահավաքի շրջանը, վորի ժամանակ պահանջվում է բրիգադում ունենալ 17 տղամարդ, 9 կին, 6 պատանի, 9 զույգ յեղ, 2 ձի, 1 հնձող մեքենա, 5 փոցի, 3 սայլ, 1 կալսող մեքենա, 1 շարքացան և 3 արոր:

Այս բոլոր աշխատանքները կատարելուց, բրիգադի կազմն ըստ սեղոնների վորոշելուց հետո, մեզ մնում է համեմատել գյուղատնտեսական առանձին սեղոններում բրիգադի կազմում պահանջվող աշխատավորական ձեռքերի, քաշող ուժի և գյուղգործիչների քանակը և վորոշել բրիգադի մշտական կազմն այնպես, վոր մարդկային այդ կազմով, գործիքներով ու լծկաններով հնարավոր լինի ամբողջ տարվա ընթացքում ապահովել բրիգադի արտադրական առաջադրանքի լրիվ կատարումը համապատասխան նշված ժամկետների և այդ այնպես, վոր չստացվի աշխատանքի ծանրաբեռնվածություն, անհամաչափություն և վորեւե բուքսիրի կարիք (տախտակ № 4):

Այսպիսով դարձանացանի մշակման աշխատանքների, բերքահավաքի և աշխանացանի սեզոնների համար բրիգադի բանվորական ուժի, լծկանի, գործիքների և այլ միջոցների պահանջները վերը շեղուց և նրանց համեմատությունը կատարելուց հետո, պարզվում է, վոր № 1 մշտական բրիգադն իր կազմում պետք և ունենա ընդամենը 43 կուլտուրական, վորից 17 աղամարդ, 16 կին, 10 պատանի, 4 ցեղով նրան 34 յեզ, 2 ձի, 4 գուլան, 1 շաքարացան, 5 փոցի, 1 հունձկապ մեքենա, 6 արոտ, 1 կալուխ, 3 սայլ 24 բահ և այլ մանր գործիքներ:

№ 1 քիզաքի օսեցիման արտադրական կատար պահանջող աշխատող մեղմերի,
հետո ուժի, գյուղ. գործիքների պահանջն ըստ տարածքի և տեղանքի ըստ
հետեւյալ պահանջի և ներկայացնում

№ հմ կարգի	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՆ ԸՍՏ ՍԵՉՈՆՆԵՐԻ	Պ ա հ ա ն ն զ լ ու մ ե														
		Աշխ. ձեռքեր				Գ ու ր ծ լ ւ մ ե										
		Ֆառ. ուժ	Կ Վ Կ	Կ Վ Զ	Կ Զ	Վ Ծ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ	Վ ա թ
1	Գարնանացանի սեզոնում Մշակման և խտննչի սեզոնում . Բերքահավաքի և աշնանացանի »	15	9	9	34	2	4	1	1	1	6	1	1	24	24	
2		33	17	16	10	28	.	3	.	.	.	.	.	.	.	
3		43	17	9	6	18	2	.	1	5	1	3	1	3	.	.
3	43	17	16	10	34	2	4	1	5	1	6	1	3	24	.	

Մենք, այս ամբողջ հաշիվների ժամանակ նկատի յենք ունեցել
պլուզատնտեսական հիմնական, այսպես, կոչված՝ ավելի խոշոր
աշխատանքները: Բայց այդ դեռ ևս չի նշանակում, թե այն աշ-
խատանքները, վորոնք կատարվելու յեն ամբողջ տարվա ընթաց-
քում, բայց մեր տախտակներում ցույց չեն տրված, կարող են
գուրս մնալ բրիգադի ծանրաբեռնվածության շրջանից: Այն աշ-
խատանքները, վորոնք ընկնում են հունվարից մինչև գարնա-
նային աշխատանքների սկիզբը, ինչպիսիք են՝ դաշտի մաքրումը
քարերից, այգիների ծառերի չորուկների կտրելը, առուների
մաքրելը, գործիքների նախապատրաստում և նման մի շարք աշ-
խատանքներ, վորոնք կապված են գարնանացանի նախապատրաստ-
ման հետ, բրիգադան իր սովյալ կազմով կարող ե ազատ կերպով
կատարել:

Նույնը կարելի չէ ասել նաև աշխանացանից հետո յեկող աշխատանքների մասին: Մի խոսքով, այս որիննակով մենք յերեւել նպատակ չենք դրել սպառել աշխատանքի կազմակերպման բոլոր խնդիրներն ընդհանրապես և մասնավորապես Ն. Գյուզարդարայի աշխատանքի կազմակերպման բոլոր խնդիրները, մենք աշխատենք այս որիննակով հասկանալի դարձնել և ընդհանուր զօծերով տալ աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ու հանգուցային խնդիրները: Կարճ, մեր նպատակն է յեղել այս համառոտ որիննակով ջուլջ տալ դաշտավարական բրիգադի կազմի կոմպլեկտավորման սկզբունքը և տեխնիկան, ուրիշ վոչինչ:

Մի ուրիշ ղեկավարություն ևս, վորի մասին անհրաժեշտ ենք համարում զգուշացնել ընթերցողին՝ թյուրիմացությունից խուսափելու համար. այդ՝ աշխատանքների մեքենայացման, այսպես կոչված՝ գաշտավարություն մեջ ազնիւ բարդ ու կատարելագործման մեքենաներ կիրառելու խնդիրն և:

Ընթերցողն առաջին հայացքից կարող է ստանալ այն տպա-
վորությունը, վոր մենք աչքաթող ենք արել ավելի բարձր
տեխնիկայի ոգտագործման հարցը և առաջարկում ենք տնտեսու-
թյունը վարել ավելի պարզ գործիքներով: Մենք այդ արել ենք
հատուկ նպատակով: Դիտմամբ վերցրել ենք այնպիսի որինակ,
վորպեսզի ցույց տանք այն բոլոր բարդությունները, վորոնք
կարող են առաջանալ նման դեպքերում: Այսինքն՝ այն դեպքում,
երբ կոլտնտեսությունը չի սպասարկվում մեքենատրակտորային
կայանի կողմից և նա տեխնիկապես թույլ է զինված, ինչպես
լեռնային ջրմանների մեք բազմաթիվ կոլտնտեսությունները:

Իսկ մյուս կողմից՝ հաշվի առնելով կոլտնտեսության ընակա-
աշխարհագրական պայմաններն, ապահովի նրա տնտեսության
մասնագիտացումն ու ռացիոնալացումը:

Մեզ մոտ ցանքաշրջանառության տիպերի վորոշման և բեր-
բազների միջև ցանքաշրջանառության դաշտերի բաշխման
գործում հիմնական սխալն այն է, վոր մեր ընկերներից վոմանք
աշխատում են Ուկրաինայի, Հյուսիսային Կովկասի լայնատա-
րած դաշտերի փորձը մեխանիկորեն կիրառել Հայաստանի բուդ-
մապիսի պայմաններում, յերբ հաճախ 2—3 կիլոմետր հեռա-
վորության վրա բոլորովին փոփոխվում են թե հողային, թե
կլիմայական և թե բնական պայմանները: Մեզ մոտ յերբեք
վորպես հիմնական սկզբունք չի կարելի ընդունել, թե յու-
րաքանչյուր կոլտնտեսություն պիտի ունենա մե ցանքաշրջա-
նառություն, այդ կլինի միանգամայն սխալ և խնդրի մեխանի-
կորեն լուծումն, այդ կնշանակի՝ կտրվել Հայաստանի իրական,
կոնկրետ պայմաններից և դնալ ստանդարտի հետեից: Յլինեն
շատ կոլտնտեսություններ, վորոնց աշխատանքը և դաշտային
պայմանները հնարավորություն կտան ունենալ մի ցանքաշրջա-
նառություն և կլինեն կոլտնտեսություններ, վորտեղ կպահան-
ջվի ունենալ 2—3 ցանքաշրջանառություն:

Այժմ այն մասին, թե ինչպես բաշխել ցանքաշրջանառու-
թյան դաշտերը բերեալների միջև: Այս մասին ընկ. Յակովլևը
հետևյալն է ասում.—

«Պետք է բերեալին հողամասը հատկացնել ցանքաշրջանա-
ռության բոլոր դաշտերից»:

Բայց սրդյոք այդ նշանակում է, վոր յեթե կոլտնտեսու-
թյունն ունի ութ դաշտյան ցանքաշրջանառություն, հետևաբար
բերեալն անպայման պետք է ունենա ութը կտոր ցրված հողա-
մաս: Այդպիսի դրություն հետևանքը լինելու յե բերեալի ուժե-
րի ցրվածություն, տրանսպորտի, քաշող ուժի աննպատեկահար-
մար ոգտագործում և այլն:

Պետք է աշխատել բերեալին հողամասեր տալ ցանքաշրջ-
անառության բոլոր դաշտերից, բայց այն խմբավորել այնպես,
վոր այդ դաշտերը լինեն իրար մոտիկ 3—4 հողամասերում:

Այդ տեսակետից սխալ կլինի դաշտերն ըստ բերեալների
բաժանելու մի ընդհանուր, ստանդարտ ձև առաջարկելը: Յու-
րաքանչյուր կոլտնտեսության կոնկրետ պայմաններից, հողերի
դասավորությունից և ցանքաշրջանառության տիպից բխելու յե

դաշտերն ըստ բերեալների բաժանելու ձևը: Յեթե ասենք, այն
դեպքում, յերբ ցանքաշրջանառության դաշտերը գյուղին դուգա-
հեռ գծերով են բաժանված, ապա դաշտերը վանդակների և
բերեալների միջև պետք է բաժանել գյուղին հորիզոնական գծերով
(տես հատ. № 1): Այդ կլինեն միանգամայն սխալ, վորովհետև ամեն
մի կոլտնտեսությունում այդպիսի դրություն չի պատահի, այդ-
պիսիք կլինեն բացառիկ դեպքեր:

Կամ ընդհակառակը՝ յեթե դաշտերը բաժանված են գյուղին
հորիզոնական գծերով, ապա դաշտերը բերեալների միջև պետք
է բաժանել գյուղին դուգահեռ գծերով և այլն (տես հատ. № 3)

Թե առաջին և թե յերկրորդ ձևը կարելի յե կիրառել ա-
ռանձին կոնկրետ դեպքերում միայն. այդ դեպքերը դարձնել մի
ընդհանուր, կլինեն մեծ սխալ, քանի վոր տարբեր կոլտնտեսու-
թյունների պայմանները տարբեր են:

Ամեն մի կոնկրետ դեպքում պետք է առանձին մոտեցում
ունենալ, յեկնելով կոլտնտեսության դաշտերի դասավորությունից,
նրանց առանձնահատկություններից և ըստ այնմ ել վորոշել ցանքա-
շրջանառության դաշտերը բերեալների միջև բաժանելու ձևը: Շատ
հաճախ հողամասերը բաժանված են լինում այնպես, վոր մի շարք
— ինչպես ճանապարհների, ջրային, հողային աշխատանքները և
այլն պայմաններ արգելք են հանդիսանում դաշտերը մի ընդ-
հանուր ձևով բերեալների միջև բաժանելու գործին:

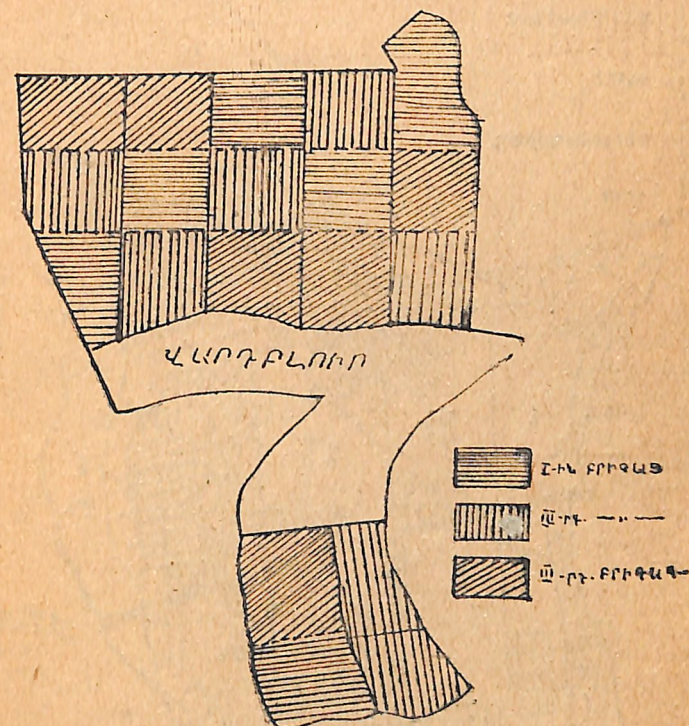
Մեր իրականությունից վերցնեք մի քանի կոնկրետ դեպ-
քեր և նրանց որինակի վրա ցույց տանք, թե ինչ դեպքում և
ինչպես պետք է բաժանել դաշտերը բերեալների միջև:

Որինակ՝ Ստեփանավանի շրջանի Վարդաբուրի կոլտնտե-
սությունը, վորը բաղկացած է 196 տնտեսություններից և ընդամենն
ունի 512 հեկտար ցանքերի համար մշակելի հող, ընդունել է վեց
դաշտյան հացահատիկային ցանքաշրջանառություն, այնտեղ կադ-
մակերպել են 3 բերեալ և ցանքաշրջանառության դաշտերը բա-
ժանել են բերեալների միջև այսպես՝ № 1 բերեալը հողակտորներ է
ստացել I դաշտում № 1, II դաշտում № 2, III դաշտում № 3, IV
դաշտում № 2, V դաշտում № 3 և VI դաշտում № 2 վանդակնե-
րը: Ինչպես տեսնում եք № 1 բերեալում ցանքաշրջանառության
բոլոր դաշտերից հողակտորներ է ստացել: Բայց այդ հարմարե-
ցրած է այնպես, վոր նրանք միմյանց կից են և բաղկացած են 3
կտորից՝ 168 հեկտարի սահմաններում. № 2 բերեալում ստացել
է 4 հողակտոր՝ 170 հեկտարի սահմաններում, № 3 բերեալին

[illegible]

և, վոր ըրեգագների կազմը շատ մեծ է, բաղկացած 80—90 հոգուց, վորը ներկա պայմաններում ղեկավար է ղեկավարել: Այս

Նույնը կարելի չէ ասել նաև Լենինականի շրջանի Դահարի զյուզին կոլտնտեսություն ցանքաշրջանառություն դաշտերն ըստ բրիգադների բաժանելու մասին, վերովհետև այստեղ ևս գոյություն ունի ցանքաշրջանառություն դաշտերը զյուզին գոգահեռ գծերով բաժանելու նույն հնարավորությունը (տես հատ. № 3)

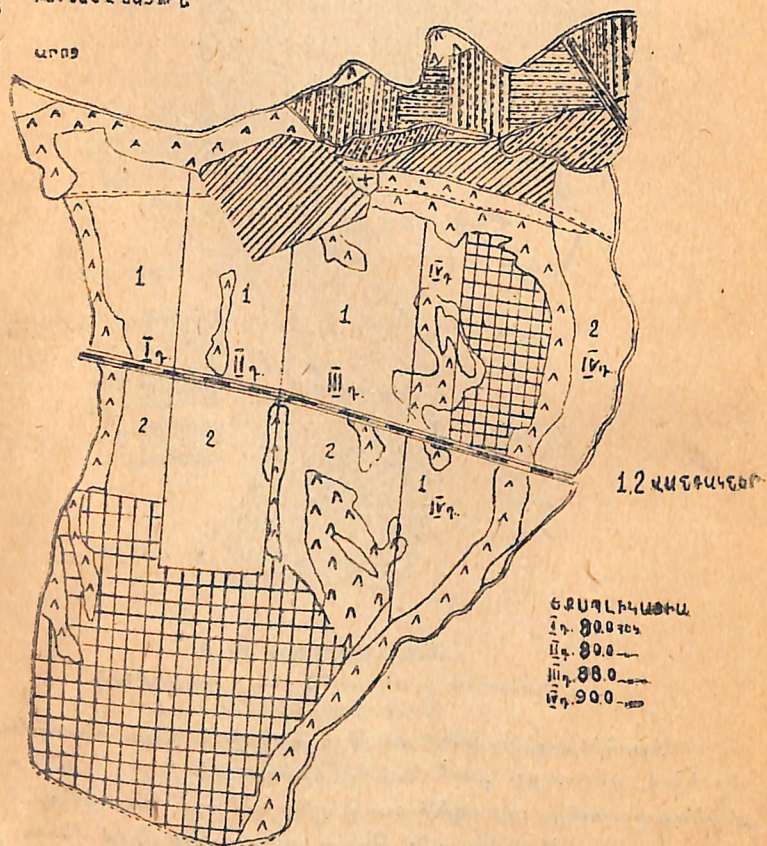
Վերոհիշյալ կոլտնտեսությունների կոնկրետ պայմաններից չենհեղուկ դաշտերի բաժանումը բերեալների միջև մենք կատարեցինք դաշտերը գյուղին ղուգագեռ գծերով, վորովհետեւ գաշտերի գասավորությունն այդ թույլ եր տալիս: Այժմ մի ուրիշ որինսահ. Մարտունու շրջանի Ղրեբուլազ գյուղի կոլտնտեսութան

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՇՇԱՆՆԵՐ

- ԿՈՒՐՈՐԻ ՎԱՐԵԼԱՅԻՆ
- ԱՇԽԱՏ. ՎԱՐԵԼԱՅԻՆ
- ԳՅՈՒՂԱՑԵՂ
- ԲԱՇՁԱՐԱՆՈՅ
- ՀԱՇՎԱԳԱՐՅԵՐ
- ԳԵՏԵՐ
- ԳՆԵՑՄԱՐԱՆՈՅ
- ԱՐՈՅ

ՄԱՍԿԱԳԻՏ

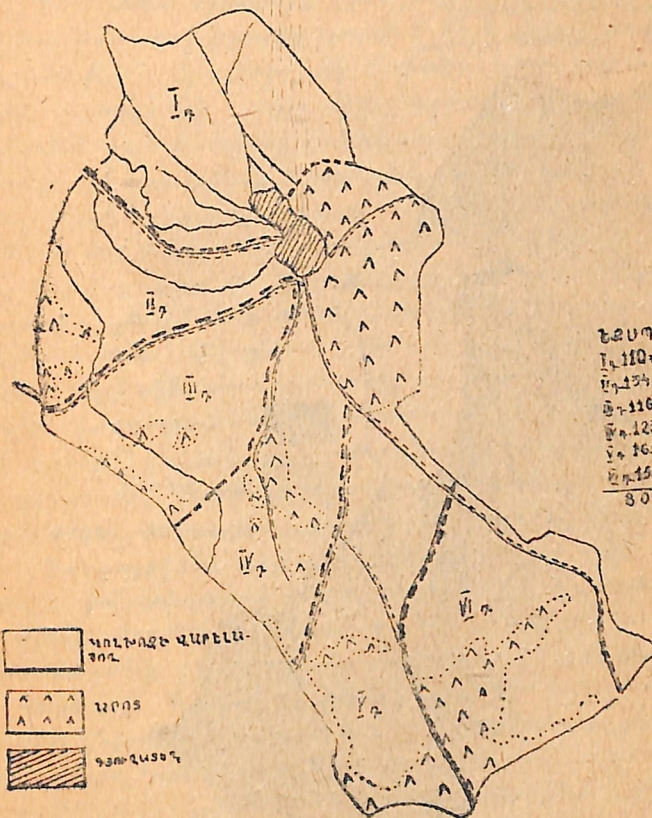
ՀԵՇԻՆԱԿԱՆԻ ՅՐՁԱՆԻ ԴԱՄԱՐԼԻ
ԳՅՈՒՂԻ ԶԱՇՏԱՇՈՋԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍՏՏԱԿ 1:40000

ՀԱՍՏԱԿԱԳԻՏ Ձ 3

ցանքաշրջանառության դաշտերի դասավորությունը յերբեք թույլ տա չի այդ ձեովով բաժանում կատարել, այդ պատճառով մենք ստիպված ենք դաշտերը բաժանել գյուղին ուղղահայաց դժերով, այսինքն դյուղից յերևող դժերով (տես հատակագիծ Ձ 4 բ):

Բրիգադների միջև ցանքաշրջանառության դաշտերը ինչպես բաժանել այն դեպքում, յերբ կոտնտեսությունն ունի մեկից սիկի, ասենք՝ յերկու ցանքաշրջանառություն: Նման դեպքում,

ՀԱՍՏԱԿԱԳԻՏ Ձ 4 ա

Բառադեպարի Երզնի Կոլ.բալախ գյուղի ցանքաշրջանառություն
Մասշտաբ 1:666 ս. մ.

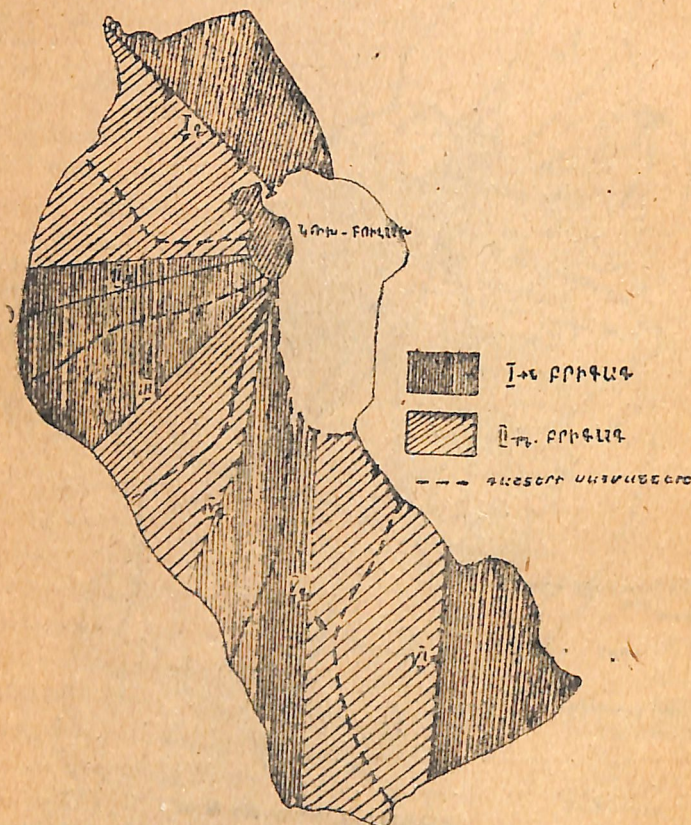
ինչպես նախորդ դեպքերում, յերբեք չի կարելի մի ընդհանուր ձև առաջարկել, վորովհետև այդ կարող ե յինել սխալ ե չհամապատասխանել յուրաքանչյուր կոտնտեսության յուրահատուկ

պայմաններին: Վորեն ձև առաջարկելու համար պետք է մա-
նրամասն ծանոթանալ և հաշվի առնել կոլտնտեսությունների աշխա-
տանքների պայմաններն ու հնարավորությունները, ինչպիսիք
են՝ հողերի վերականգնողականությունը, հեռավորությունը
գյուղից կոլտնտեսականի բնակավայրից, ճանապարհների հար-

ՅԱՍԱԿԱԳԻԾ

ԲԱՍՄԱՐԳԱԶԱՐԻ ԵՐԱՍԵՐ ԿՈՒՆ-ԲՈՒԼԱՆ ՊՅՈՒՆԻ
ՅԱՆՔԱՇՐՋԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՍՏԵՍԻ 1:666000

ՅԱՍԱԿԱԳԻԾ № 4բ

Դառնելի բաժնուժն բաժնեգրների

մարտությունը, ցանքաշրջանառության տիպը, ջրերու պայման-
ները և այլն ու ապա դեկավարվելով բերքի բարձրաց-
ման, աշխատանքների ուղղությամբ ոգտագործման սկզբունքով,

դաշտերը բերդադնների միջև բաժանել այնպես, վորպեսզի յուրա-
քանչյուր բերդագ բոլոր ցանքաշրջանառությունների բոլոր դաշ-
տերից հողակտորների ստանա, բայց միևնույն ժամանակ չստացվի
հողակտորների այնպիսի ցրվածություն, վոր բացասաբար առա-
րադառնա կոլտնտեսության միջոցները նպատակահարմար, խնա-
յողաբար ծախսելու, աշխատանքների մեքենայացման և նման
մի շարք խնդիրների վրա:

Կամ յեթե այդպիսիք (ցանքաշրջանառությունները) տերի-
տորիալ իմաստով իրարից կտրված են և ընկած բավական հեռու
տարածություն վրա (որինակ Արփան), ապա աշխատավոր ձեռ-
քերի, գործիքների և այլն միջոցների ավելորդ, կրկնակի տեղա-
փոխումներից և ժամանակի աննպատակահարմար ծախսումից խու-
սափելու համար, պետք է աշխատել յուրաքանչյուր ցանքաշրջա-
նառություն տալ մեկ բերդագի և այնպիսի բերդագի, վորի ան-
դամների մեծ մասը, տերիտորիալ իմաստով, ավելի մոտիկ են ապրում
սովյալ ցանքադաշտին: Դրա հետ միաժամանակ պետք է աշխատել,
բացառիկ դեպքերում, մեկ բերդագին առանձին ցանքաշրջանա-
ռություն տալ: Վորովհետև նման յերևույթը կարող է դանապան
բերդադնների աշխատանքը տարբեր պայմանների մեջ դնել, այսինքն
մեկին կարող է ընկնել կոլտնտեսության լավագույն հողերից,
իսկ մյուսին՝ ընդհակառակը, վորպիսի հանգամանքը կարող է վատ
անդրադառնալ բերդագի և վորջ կոլտնտեսության աշխատանք-
ների և կոլտնտեսության ամրապնդման գործի վրա:

Ցանքաշրջանառության դաշտերը բերդադնների միջև բաժա-
նելուց, խմբավորելուց հետո, պիտի ձեռնարկել բերդագի կազմի
կոմպլեկտավորմանը: Բերդագի կոմպլեկտավորման սկզբունքի
խնդրում ցանքաշրջանառություն ընդունելը վոր մի փոփոխություն
չի մտցնում: Բերդագի կազմը վորոշվում է այն սկզբունքով և
ձևերով, ինչպիսին ընդունել ենք ցանքաշրջանառություն չունեցող
կոլտնտեսության մշտական բերդագի համար. բոլոր միջոցառում-
ները, թե ցանքաշրջանառության տիպի վորոշման և թե աշխատան-
քի կազմակերպման բնագավառում պետք է կատարել մտածված,
զգուշ և կոլտնտեսության կոնկրետ պայմաններին համաձայնեցրած:
Հակառակ դեպքում, ցանքաշրջանառությունը, վորը կոչված է ա-
պահովել պետական առաջադրանքի լրիվ կատարումը, բարձրացնել
կոլտնտեսության դաշտերի բերքատվությունը, կազմակերպչորեն
ու առտեսապես ամրապնդել կոլտնտեսությունը, կարող է հակա-
ռակ ազդեցություն ունենալ կոլտնտեսության աշխատանքների

վրա և թուլացնել կոլտնտեսութեան աշխատանքները ու հարկածել նրա ամրապնդման գործին:

8. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄՆ ՈՒ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ԲՐԻԳԱԴԻ ՆԵՐՍՈՒՄ

Կոլտնտեսութեաններում խառը բրիգադներ կազմակերպելու սկզբունքն առաջադրելու դեպքում բրիգադներում աշխատանքների բաշխումը և ուժերի դասավորումը ստանում է հսկայական նշանակություն և հանդիսանում է բրիգադին շահագուցող հարցերի առանցքը: Բրիգադներ կազմակերպելիս մենք աշխատում ենք կոլտնտեսութեան մասնադիտական վորակյալ ուժը բաշխել այնպես, վոր բոլոր բրիգադների արտադրական առաջադրանքների կատարումը ապահովվի վորակյալ կադրերով: Նույն այդ սկզբունքով եւ պետք է դեկավարվել ողակները կազմակերպելիս: Ողակների ճիշտ կազմակերպումը, նրանց աշխատանքների նպատակահարմար դասավորումը և արտադրական միջոցներին կցելը հանդիսանում է միակ միջոցը՝ պայքարելու բրիգադի ներսում դիմադրկութեան, անպատասխանատվութեան դեմ, բրիգադի միջոցները խնայողաբար ծախսելու, աշխատանքի արտադրողականութունը և բերքի բարձրացման խնդիրները լրիվ ապահովելու համար:

Ողակների կազմակերպման և ողակի ներսում աշխատանքները բաժանելու ասպարիզում մեր մի շարք կոլտնտեսութունները բավականաչափ ուսանելի փորձեր ունեն. որինակ՝ Վաղայտի շրջանի Աբբաթի ու Ղուրդուղուլու շրջանի Սարդարաբատի, Մեծ Շահրիարի, Ղուրդուղուլու կոլտնտեսութուններում ողակների ներսում աշխատանքը կազմակերպված է այսպես—որինակ՝ բամբակի քաղհան՝ վորոշ տարածութեան վրա հանձնում են մեկ ողակի, ողակն եւ իր ներսում կատարվելիք ամենորյա աշխատանքը բաժանում է իր անդամների միջև և նրանցից յուրաքանչյուրին պատասխանատու դարձնում աշխատանքի համար: Աշխատանքի բաժանման այս ձևը (ողակների ներսում) իր դրական կողմերն ունի—դիմադրկութեան, անպատասխանատվութեան դեմ պայքարելու, աշխատանքի վորակի ու բերքի բարձրացման տեսակետից և մեծ եֆեկտ է տալիս, բայց այդ այն դեպքում, յերբ անհատական կցումը հողին և արտադրութեան միջոցներին լինում է առանձին աշխատանքների համար, վորոշ սեզոններով: Սակայն յերբ այդ դեպքում է սիստեմ և կիրառվում է ամբողջ տարվա ընթաց-

քում, ապա այդ դեպքում է աշխատանքի կազմակերպման քաղաքականապես վտանգավոր ձևերից մեկը, վորի հետևանքով կոլտնտեսականի մեջ սկսում է զարգանալ անհատականութունը, և դառնում կոլտնտեսութեան կազմակերպչական, տնտեսական ամրապնդման ու կոլտնտեսականի սոցիալիստական վերադաստիարակման գործում հիմնական չարիքներից մեկը:

9. ԲՐԻԳԱԴԻՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ

Բրիգադիլը վրա յ էնկած կոլտնտեսութեան աշխատանքների և մասնավորապես բրիգադի աշխատանքների պատասխանատվութեան մեծագույն մասը: Բրիգադիլը կոլտնտեսական մշտական բրիգադի արտադրութեան կազմակերպիչն է, նա բրիգադի միանձնյա ղեկավարն ու հրամանատարն է: Նրան է վերապահված բրիգադի բոլոր աշխատանքների կազմակերպումն ու պատասխանատվութունը: Այդ է պատճառը, վոր ԽՍՀՄ նախկին կոլտնտեսի տնտեսի աշխատանքի կազմակերպման վերաբերյալ վորոշման մեջ ասված է.—

«Կոլտնտեսական վարչութունների ամենազլխավոր պարտականութեանն է բրիգադիլներին ընտրել լավագույն, առանձնապես հարվածային, առավել հեղինակավոր կոլտնտեսականներից, վորոնք գիտեն արտադրական առաջադրանքի կատարման շուրջը»

Բրիգադիլը պետք է լինի կոլտնտեսութեան վարչութեան ու նրա նախագահի ամենալավ ոգնականը:

Վորպեսզի բրիգադի աշխատանքները գյուղատնտեսական տարվա սկզբից դնան պլանայնորեն և դրվեն ամուր հիմքերի վրա՝ թե աշխատանքի կազմակերպման և թե հաշվառման ու այլ ասպարեզներում, ապա կոլտնտեսութեան վարչութունը պարտավոր է տարեսկզբին հրավիրել բրիգադիլների խորհրդակցութուն ու քննութեան առնել կոլտնտեսութեան գարնանացանի հետ կապված բոլոր խնդիրները և գլխավորապես, յուրաքանչյուր բրիգադի անելիքները, այդպիսին մանրամասն պարզաբանելով բրիգադիլների առաջ, հիմնական շեշտը դնելով բրիգադի արտադրական առաջադրանքի կատարման վրա, բրիգադիլի դերի ու անելիքների վրա:

Իսկ բրիգադիլն ստանալով այդ բոլոր ցուցումները, պարտավոր է անմիջապես նախապատրաստել իր բրիգադը և կազմա-

կերպոված ուժերով դիմավորել գարնանացանի աշխատանքներին։
Բրիգադերը պետք է ղեկավարի ու կազմակերպի՝

1. Բրիգադի արտադրական առաջադրանքները, ծրագրները՝
բրիգադի արտադրական խոհրդակցության նիստերում քննության
առնի և յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի մանրամասն ծանոթացնի
արտադրական առաջադրանքների կատարման և բերքի բարձրաց-
ման գործում նրա դերի ու անելիքների հետ։

2. Բրիգադին կցված հողամասերը բաժանի ըստ հողակտորների,
այդպիսին էմրացնի առանձին ողակների, տվյալ սեզոնում նրանց
վրա վորոշ աշխատանքներ կատարելու համար։

3. Ստուգի գյուղատնտեսական գործիքները և բրիգադին
կցված վողջ ինվենտարը։

4. Բրիգադի ողակների միջև բաշխի բոլոր պարտականու-
թյունները, աշխատող անատուները և ինվենտարը։

5. Ամեն ուր աշխատանքը վերջացնելուց հատու ստուգի յուրա-
քանչյուր ողակի, յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի կատարած աշ-
խատանքի վորակն ու քանակը։

6. Կատարած աշխատանքի համապատասխան հաշվի առնի
յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին հասանելիք աշխորերը։

7. Հինգ ուր մեկ անգամ կոլտնտեսության վարչությանը
ներկայացնի կոլտնտեսականների արտադրած աշխորերի մասին
տեղեկագիր, այդպիսին ստուգի կոլտնտեսականները հաշվներում
և աշխորքույկներում ձեւակերպելու համար։

8. Ամեն ուր աշխատանքներն ավարտելուց հետո՝ դաշտում
կամ գյուղում հրավիրի բրիգադի կամ ողակի անդամների 10 —
15 բողեյի տեւողությամբ խորհրդակցություն, հաշվի առնի որպա-
րնթացքում կատարած աշխատանքների թերությունները, հաջողու-
թյունները և յուրաքանչյուր ողակին տա նոր ազդեցություն՝ հա-
ջորդ հնգորյակի աշխատանքների համար (յեթի նախկին առաջա-
դրանքն ավարտված է)։

9. Բրիգադի բոլոր պարտավոր և յուրաքանչյուր աշխատանքի
մասին պարբերաբար ինֆորմացիա տալ կոլտնտեսության վարչու-
թյանը և պահանջել համապատասխան ցուցումներ։

10. Բրիգադի բոլոր պետք է բրիգադի ժողովներում հաճախակի
գեկուցի բրիգադի աշխատանքների մասին։

11. Բրիգադի ընդհանուր ժողովում լսել լավ և վատ կազմա-
կերպված առանձին ողակների գեկուցումը՝ փորձի փոխանցման
նպատակով։

Այս բոլորը կատարելու համար պետք է կազմակերպված, պատ-
րաստված բրիգադիներով ապահովել բրիգադները, վորպեսզի
նրանք վայելեն իրենց բրիգադի և բոլոր կոլտնտեսականների
համակրանքը, լավ ըմբռնած լինեն աշխատանքի դիսցիպլինայի
անհրաժեշտությունն ու արտադրության խնդիրները։

Բոլոր կոլտնտեսություններում պետք է ծավալել խիստ պայ-
քար՝ բրիգադիների կազմի հոսունության դեմ և կայունացնել
բրիգադիների կազմը։ Կոլտնտեսության վորակ բրիգադիների
աշխատանքից ազատելու վորոշումը կարող է իրագործվել միայն
հողբաժնի կամ Մ. Տ. Կ. ի հաստատումից հետո։ Կոլտնտեսության
վարչությունն առանց այդ վորոշման իրավունք չունի բրիգադի
ըին աշխատանքից ազատել։

Բրիգադիներն իրենց այդ ղեկավար աշխատանքի համար
կոլտնտեսություններից ստանում են վորոշ վարձատրություն՝ աշխ-
որերով, նախորոք, իհարկե, հաշվի առնելով նրանց աշխատանքի
պայմանները, ծավալը, փորձառությունն ու ծանրաբեռնվածու-
թյունը։

Բրիգադի ամբողջ աշխատանքների հաջողությունը կախված է
բրիգադիների հմուտ և խելոք ղեկավարությունից։ Կալ է աշխատում
այն բրիգադը, վորն ունի լավ ղեկավար-վատ, անուշադիր ու թու-
լամորթ բրիգադի կարող և տապալել բրիգադի վողջ աշխատանք-
ները։

«Կոլտնտեսական արտադրության կազմակերպման մեջ
խոշոր նշանակություն ունի բրիգադիների ղեկավար դերը։
Բրիգադիների հմուտությունից է կախված՝ կոլտնտեսականների
միջև աշխատանքի ճիշտ բաշխումը, քաշող ուժի, մեքենա-
ների նպատակահարմար ոգտագործումը, ազդոտեխնիկական
պահանջների կատարումը, վորոնցով պայքարում ենք բեր-
քատվության բարձրացման համար։

(ԽՍՀՄ նախկին Կոլտնտեսությունի վորոշումից)։

Ցուրաքանչյուր կոլտնտեսական իր բրիգադիներից պիտի պա-
հանջի աշխատել լավ, բուրեխիկորեն, իսկ յուրաքանչյուր բրիգադի
պետք է ամուր պահի աշխատանքի դիսցիպլինան և կարգը, խիստ
պայքար մղելով լողերի, գուգանների դեմ, քաշալների, առաջ քա-
շի լավագույն, բարեխիղճ կոլտնտեսականներին։

Ամենակարեւոր հանգամանքը վորի վրա պետք է խիստ ուշա-
դրություն դարձնել ինչպես իր ճառում (հունվարյան պլենումում)
ցույց տվեց ընկ. ՍՏԱԼԻՆԸ, այդ կոլտնտեսական ղեկավար կադ-

րերի, այդ թվում և բրիգադիրների սոցիալական կազմի կարգա-
վորման խնդիրն է. պետք է ծավալել ամենախիստ վճռական պայքար
բրիգադիրների շարքերը սողոսկված կուլակային, յենթակուլակա-
յին հակախորհրդային տարրերի դեմ և այդ աշխատանքին առաջ
քաշել լավագույն, փորձված, ազնիվ կոլտնտեսականներ:

10. ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Արտադրական խորհրդակցությունն ամենալավ ձևերից
մեկն է կոլտնտեսական մասսային կոլտնտեսության աշխատանք-
ների ախտիվ կերպով մասնակից դարձնելու, տնտեսությունը
կոլեկտիվ կերպով ղեկավարելու համար:

Կոլտնտեսություններում արտադրական խորհրդակցություն-
ների միջոցով մենք յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի համար հնա-
րավորություն ենք ստեղծում մոտիկից ծանոթանալու կոլտնտե-
սության վողջ աշխատանքներին, նրա առաջ դրված խնդիրներին
հետ, և հատկապես խորանալ բրիգադի աշխատանքների մեջ. առ
իր ցուցումները՝ տնտեսությունն ամրապնդելու, բարձրացնելու
և թերությունների դեմ պայքարելու համար:

Կոլտնտեսությունների արտելային ներկա ձևն ու նրա սոցիա-
լիստական բնույթն այս խնդրում ավելի մեծ պահանջներ են ներ-
կայացնում: Կոլտնտեսությունն աշխատավորական գյուղացիական
կամավոր կազմակերպություն է, հետևաբար կոլեկտիվ ղեկավար-
ման գործն ել ավելի ամուր հիմքերի վրա պետք է դրված լինի,
վորպեսզի այդպիսով մենք կարողանանք ամրապնդել, խորացնել
կոլտնտեսությունների արտելային ձևը, և այդ հաջողությունների
հիման վրա նոր քայլեր անել. դեպի կոլտնտեսությունների
ավելի բարձր աստիճանը:

Պրոլետարական դիկտատուրայի յուրաքանչյուր նոր ձեռնար-
կում ավարտվում է հաջողությամբ և ամրանում է շնորհիվ այն
հանգամանքի, վոր պրոլետարական ու աշխատավորական գյուղա-
ցիական մասսաները գիտակցում են այդ ձեռնարկումների անհրա-
ժեշտությունը նոր հասարակարգ ստեղծելու գործում և ակտիվ-
որեն գնում են դեպի նրանց կենսագործումը:

«Ըստ մեր պատկերացումի, պետությունն ուժեղ է մաս-
սաների գիտակցականությամբ: Նա ուժեղ է այն ժամանակ,
յերբ մասսաներն ամեն ինչ գիտեն, ամեն ինչի մասին գի-
տեն դատել և ամեն ինչ անել գիտակցորեն»:

Մենք պարտավոր ենք հետևել կյանքին, մենք պետք
է տանք լիակատար ազատություն ժողովրդական մասսաների
ստեղծագործությանը: Լենին:

Արտադրական խորհրդակցությունները կոլտնտեսություն-
ներում վող թե վարչական խնդիրներ լուծող կազմակերպություն-
ներ են, ինչպես կարծում են հաճախ, այլ նրանք հասարակական
կազմակերպություններ են, վորոնք կոչված են մոբիլիզացիայի
յենթարկել կոլտնտեսական մասսաների ակտիվությունը, ուժը՝
կոլտնտեսությունն ամրացնելու, պլանները կատարելու, արտա-
դրությունը ռացիոնալացման յենթարկելու խնդիրների շուրջը,
մի խոսքով, նրանք կոչված են կոլտնտեսության վարչությանն
ուղնելու, խորհուրդներ տալու համար:

Արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքների լավ
կազմակերպվածության դեպքում, կոլտնտեսականը հնարավորու-
թյուն ունի ժամանակին իրեն հետաքրքրող ու տնտեսությանը
վերաբերող հարցեր դնել կոլեկտիվի առաջ, լուսաբանել ու ճիշտ
ընթացք տալ: Դրանով մենք հնարավորություն ենք տալիս կոլ-
տնտեսականի մեջ զարգանալու՝ հետաքրքրությունը դեպի կոլտն-
տեսության բոլոր խնդիրները և հատկապես հարվածելու, թերու-
թյունները վերացնելու, տնտեսության աշխատանքները բարե-
լավելու արթուն ինքնազատողի վերաբերմունքը:

Այսպիսով, արտադրական խորհրդակցությունները կոլտնտե-
սություններում պետք է դառնան մի միջոց կոլտնտեսական մաս-
սաներին կոլտնտեսության աշխատանքներին, նրա ղեկավարման
գործին մոտիկից մասնակից դարձնելու ճանապարհով կազմա-
կերպչորեն, տնտեսապես ամրացնել կոլտնտեսությունը, նրա ար-
տելային ձևը և դրա հիման վրա կոլտնտեսականին աստիճանաբար
սոցիալիստական վերադաստիրակման յենթարկելու միջոցով, նրան
դարձնել գյուղի լիակատար սոցիալիստական վերակառուցման,
բանվոր դասակարգի ղեկավարությամբ սոցիալիզմի համար պայ-
քարող մարտիկ:

Արտադրական խորհրդակցությունները պետք է կազմա-
կերպել՝

1. Կոլտնտեսության վարչության կից.

2. Բրիգադին կից.

3. Ըստ առանձին արտադրական ճյուղերի (որինակ՝ տնտե-
սապահություն, գաշտավարություն և այլն):

Արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի բովանդակությունը պետք է լինի՝

1. Մասնակցել կոլտնտեսության արտադրական պլանը կազմելու գործին, մանրամասն քննության առնել նրա բոլոր պայմանները, ցուցանշերը՝ նրանց կատարումն ապահովելու համար:

2. Յեղնելով կոլտնտեսության պայմաններից, քննության առնել աշխատանքի կազմակերպման ձևերը, ու քառող ուժի, գործիքների նպատակահարմար ոգտագործման խնդիրները:

3. Ամեն տեսակի խորհուրդներով, կոնկրետ ցուցումներով նպաստել կոլտնտեսության պլանը և բրիգադների արտադրական առաջադրանքները ժամանակին կատարելու գործին:

4. Կազմակերպել աշխատանքի սոցիալիստական ձևերի—սոցմրցման ու հարվածայնության աշխատանքները կոլտնտեսությունում, կատարել արդյունքների ստուգում, հայտնաբերել լավագույն հարվածայիններին, շահագործել նրանց և ավելի ակտիվ կերպով պայքարել կոլտնտեսության ամրապնդման համար: Լավագույն կոլտնտեսականներին առաջադրել կոլտնտեսության ղեկավար աշխատանքների:

5. Հսկել, հետևել, վոր կոլտնտեսության միջոցները, բանվորական ուժը, լծկանը և այլ արտադրական միջոցները ծախսվեն նպատակահարմար ու խնայողաբար:

6. Զարկ տալ արտադրության ուսցիոնալացման, գյուտարարության աշխատանքներին, բոլոր առաջարկությունները ժամանակին քննել և համապատասխան ընթացք տալ:

7. Հաճախակի լսել կոլտնտեսության վարչության և բրիգադիների ղեկավարները, տալ համապատասխան ցուցումներ:

8. Արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքները վարչության աշխատանքներին չհակադրելու համար, նրա բոլոր վորդումները պետք է հաստատվեն կոլտնտեսության կողմից:

Կոլտնտեսության կից արտադրական խորհրդակցության աշխատանքները պետք է ղեկավարել վարչության նախագահը կամ վարչության անդամներից մեկն ու մեկը, վորը լավ հասկանում է արտադրության աշխատանքներից. իսկ բրիգադի խորհրդակցության աշխատանքները ղեկավարում է բրիգադիերը կամ ագրո-ավագը:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսության ղեկավարություն արտադրական խորհրդակցություններին պետք է լայն ծավալ տա: Առանց կոլտնտեսականների լայն ու ակտիվ մասնակցության

հնարավոր է ամրացնել կոլտնտեսությունը, պայքարել կոլտնտեսության բուլեղիկացման համար:

Կոլտնտեսության ղեկավարը պետք է գլխավորի, կազմակերպի կոլտնտեսականների ակտիվությունը, ենտուղիադմը, նա բարձրացնի և ավելի բարձր աստիճանի վրա և ծառայեցնի տնտեսության շահերին, նրա կազմակերպչական տնտեսական ամրապնդման գործին:

ՍՈՑ-ՄՐՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

խորհրդային Միությունը՝ գյուղատնտեսության, կոլեկտիվացման ու մեքենայացման հիման վրա, դարձել է ամենախոշոր հողագտագործական յերկիրն ամբողջ աշխարհում:

Որեցոր մեծանում, աճում, ամրանում են կոլտնտեսությունները, դառնալով իսկական բուլեղիկյան կոլտնտեսություններ. տասնյակ հազարավոր կոլտնտեսություններ արդեն հաստատ քայլերով գնում են դեպի ունեոր ու կուլտուրական կյանք:

Այս բոլոր հաջողությունների հիման վրա որեցոր աճում և բարձրանում է կոլտնտեսականի աշխատանքային յեռանդը, սերը դեպի կոլտնտեսական աշխատանքը, աստիճանաբար արմատական փոփոխման է յենթարկվում մանր սեփականատիրոջ հողերանությունը: Այս բոլորը կարելի յե ավելի խորացնել, ու ստեղծված վոգեորությունը բարձրացնել և ավելի բարձր, ամուր աստիճանի վրա, յեթե աշխատանքի սոցիալիստական ձևերի կիրառման գործում լինենք ավելի քան հետեորական:

Աշխատանքի սոցիալիստական ձևերից ամենակարեորը և գլխավորը կոլտնտեսությունների համար դա սոցիալիստական մրցումն ու հարվածայնությունն է, վորը կոլտնաշինարարության ներկա շրջանում դարձել է միլիոնավոր մասսաների սեփական ղենքը, մարտական միջոց աշխատանքի վոգեորության, վորակի բարձրացման, պլանների կատարման համար:

Սոցիալիստական մրցումը, դա ընկ. ՍՏԱԼԻՆԻ խոսքերով ասած, միլիոնավոր մասսաների մաքսիմալ ակտիվության հիման վրա սոցիալիզմի կառուցման մեթոդն է. իրապես մրցումը այդ այն լծակն է, վորի ոգնությունը բանվոր դասակարգը կոչված է ամբողջ յերկրի տնտեսական ու կուլտուրական կյանքը հեղաշրջել սոցիալիզմի հիմքերի վրա:

Կազմակերպել իրական սոցիալիստական մրցում այնպես, յինչպես առաջադրել են մեզ մեր մեծ առաջնորդները—Լենինը,

Ստալինը,—անհնարին ե առանց պլանավորման ու հաշվառման առողջ դրվածքի:

Մեզ մոտ դեռևս կան բավականին մեծ թվով կոլտնտեսու-թյուններ, վորոնք ժամանակին կազմակերպում են սոցիալիստա-կան մրցումը, բայց նրա արդյունքները չեն կարողանում հաշվի առնել, չեն քաջալերում լավագույն բարեխիղճ կոլտնտեսական-ներին, շնորհիվ հաշվառման ու պլանավորման վատ դրվածքի:

Հետևաբար, վորպեսզի մենք կտրողանանք սոցիալիստական մրցումը ու հարվածայնությունը կազմակերպել այնպես, վոր առ դրական արդյունք, ամրանա կոլտնտեսությունը, ապա առաջին հերթին պետք է կանոնավորել՝

1. Մշտական կայուն արտադրական բրիգադները աշխա-տանքները.

Կատարել աշխատանքի ձիշտ բաժանում՝ կոլտնտեսություն, բրիգադների, ողակների ներսում, ձևակերպել, հասկացնել յուրա-քանչյուր կոլտնտեսականին նրա անելիքը կոլտնտեսության ամ-բապնդման ու արտադրության կազմակերպման գործում.

2. Ամուր հիմքերի վրա դնել կոլտնտեսության արտադրու-թյան պլանավորումն այնպես, վոր նա դառնա մատչելի և հաս-կանալի բոլոր կոլտնտեսականների համար, վորպեսզի յուրաքան-չյուր կոլտնտեսական իմանա, թե տվյալ տարում ինչ ցուցանիշ-ներ, հաջողություններ ձեռք բերելու համար պետք է նա պայ-քարի. ոգտվելով առիթից առանց տատանումների կարելի չե ասել, վոր մինչև այժմ յեղած մեր պլանների ձևերը համարյա թե անմատչելի չեն կոլտնտեսական մասսաների համար.

3. Ուժեղացնել, կանոնավորել հաշվառման ու ստուգման գործը, առանց վորի անհնարին է սոց. մրցման կազմակերպումը ու արդյունքների հայտնաբերումը:

Ահա աշխատանքների ու արտադրությունների նման կազմակերպ-ման դեպքում, կիրառելով աշխատանքի սոցիալիստական ձևերը՝ սոց. մրցումն ու հարվածայնությունը, նա կստեղծի՝

1. Աշխատանքի արտադրողականությունը ու վորակի անհա-մեմատ բարձր ցուցանիշներ.

2. Աշխատանքի ամուր սոցիալիստական կարգապահություն.

3. Կոլտնտեսական դաշտերի բերքի բարձրացում.

4. Բանվորական որվա նպատակահարմար ոգտագործումն ու նրա խտացումը.

5. Կրթաբարձրաց ապատասխանատվությունը թե կոլտնտեսա-

կանները և թե դեկադարություն մեջ հանդեպ նրանց հանձնա-րարված կոլտնտեսական աշխատանքի.

6. Յեվ արդյունք այդ բոլորի, որեցոր կամրանա, կհարստանա կոլտնտեսությունը և կդառնա խակական բուլքիկյան:

Ահա այսպես աշխատեցին Բայանդուրի, Թավադուակի, Հո-ռոմի կոլտնտեսությունները, վորոնք հեկտարից 20—25 ցենտներ բերք ստացան, կամ մեկ աշխորին Բայանդուրի կոլտնտեսական-ներն ստացան 18,5 կիլո հացահատիկ, Հոռոմինը 18 կիլո անցյալ տարվա հինգ կիլոյի դիմաց, Թավադուակինը 19 կ., Դավշան Դշա-դինը 17 կիլո և այլն, իհարկե այսպիսի կոլտնտեսականների թիվը որեցոր գնալով բազմապատկվում է:

Սոցիալիստական մրցման աշխատանքներն առողջ հիմքերի վրա դնելու համար ամեն մի կոլտնտեսություն պետք է ունե-նա իր սոց. մրցման ու հարվածայնության շտաբը կամ յեոյակը, վորը պետք է զբաղվի սոց. մրցման կազմակերպման, ստուգման ու արդյունքների հայտնաբերման գործով:

Այն միջոցները, վորոնք տրամադրվում են հարվածայիննե-րի խրախուսման պարգևատրման համար, շատ կոլտնտեսություն-ներում չեն ոգտագործվում կամ ոգտագործվում են այլ նպատակ-ներով: Յեոյակը պետք է հսկի և ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնի նման միջոցներն իրենց նպատակին ծառայեցնելու համար:

Պետք է պարզեցնել պայմանագրերն ու հասկանալի դարձնել ամեն մի կոլտնտեսականի: Հիմնականում սոց. մրցման պայմա-նագրում պետք է պարզ ու հասկանալի ձևով տալ հետևյալ հար-ցերը.

1. Նպատակը (կարճ ու հասկանալի).

2. Կատարվելիք աշխատանքի ծավալը.

3. Կատարվելիք աշխատանքի վորակը.

4. Աշխատանքի սկիզբը, վերջը և ստուգման ժամկետը.

5. Իր աշխատանքի սահմաններում տեխնիկայի տիրապետ-ման մասին.

6. Աշխատանքի բոլոր միջոցների (անասունի, գործիքների և այլն) դրությունը՝ ստանալու որը, աշխատանքը կատարելու ընթացքում և հանձնելու ժամանակ.

7. Քաղ-մասսայական աշխատանքներ—մասնակցել հասա-րակական աշխատանքներին, ագրո և քաղ. խմբակների պարապ-մունքներին, թղթակցել պատի լրագրին (յեթե գրագետ է), վե-րացնել անդրադիտությունը և նման մի շարք հարցեր:

Սոց. մրցման պայմանագրերը պետք է կնքեն կոլտնտեսու-
թյուններում բրիգադների միջև, բրիգադայում ողակների միջև
և ողակներում կոլտնտեսականներն իրար հետ, լողունգ ունենա-
լով՝ վոչ մի կոլտնտեսական առանց սոց. մրցման իրական գործ-
նական պայմանագրի:

Մի վատառողջ յերևույթ, վորի վրա անհրաժեշտ է կանգ
առնել, այդ հետևյալն է. յինում են դեպքեր, յերբ իրար կողի
աշխատող կոլտնտեսականներից մեկը՝ կատարելով իր պլանն, աշ-
խատում է խանգարել մյուսին, կասեցնել նրա պլանի կատարումը,
իրենն էլ ավելի առաջ տանելու համար. այդպիսիք մոռանում են
այն, վոր հարվածային կոլտնտեսականը պետք է աշխատի վոչ
միայն իր պլանի կատարման համար, այլև նա պարտավոր է և
պետք է աշխատի իր հետ տանել տանյակ կոլտնտեսականներ.
Նա վոչ միայն պատասխանատու է իր աշխատանքին, այլև պա-
տասխանատու է այն խմբի աշխատանքներին, վորոնց հետ նա
աշխատում է:

11. ԳՈՐԾԱՐՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Աշխատանքի կազմակերպման գործարքային ձևվը հանդի-
սանում է կոլտնտեսական արտադրության բարձրացման, նրա-
կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման կարեվորագույն և
հիմնական լծակներից մեկը:

Աշխատանքի վարձատրման գործարքային սխեման հիմնա-
կանում ապահովում է կոլտնտեսականի աշխատանքի նպատակա-
հարմար ոգտագործումը և նրա աշխատանքի արտադրողականու-
թյան բարձրացումը:

Գործարքը հակահարված է «գոփողներին», լողերին, ճրխա-
կերներին և հասարակության ավելի հետամնաց մասին, վորոնք
ուզում են աշխատել վորքան կարելի է քիչ և վատ, բայց պոկել
նրանցից (պետությունից) ավելի շատ» (Լենին):

Բոլոր կոլտնտեսություններում, բոլոր տեսակի աշխատանք-
ները առանց բացառության, պետք է կատարվեն գործարքի հի-
ման վրա այն հաշվով. վոր այն լինի պարզ և հասկանալի յուրա-
քանչյուր շարքային կոլտնտեսականի համար:

Կոլտնտեսություններում գործարքը ճիշտ կերպով անցկաց-
նելու համար կոլտնտեսությունը պարտավոր է կանոնավորել և
լավ հիմքերի վրա դնել՝

1. Արտադրական նորմաների վորոշումը, վորպեսզի նրանք
լինեն ճիշտ մշակված, և բղենն կոլտնտեսության կոնկրետ պայ-
մաններից:

2. Մանրամասն և ճիշտ կատարել աշխատանքի հաշվառումը.

3. Ստուգել, ճշտել կատարված յուրաքանչյուր աշխատանքի
թե՛ վորակը և թե՛ քանակը:

4. Ճիշտ կերպով գնահատել ու վորոշել յուրաքանչյուր աշ-
խատանքի կատարման համար հասանելիք աշխուրների թիվը:

Գործարքի լինչ ձևեր գոյություն ունի և վոր ձևը պետք է
կիրառել կոլտնտեսություններում: Գոյություն ունի յերեք ձև՝
բրիգադային, ողակային և անհատական:

Բրիգադային գործարք—դա գործարքի այն ձևն է, յերբ
վորեն աշխատանք արվում է բրիգադին՝ ամբողջ կազմով կատա-
րելու համար: Այդ դեպքում նկատի է առնվում թե ով ինչպես
է աշխատել և ապա ըստ այնմ էլ հասանելիք աշխուրները բաժա-
նում են իրար մեջ՝ վոչ թե հավասարապես, այլ ըստ յուրաքան-
չյուր կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի վորակի:

Սակայն իրականում շատ հաճախ այս ձևը խիստ կերպով
աղավաղում են, այսինքն՝ աշխուրների բաշխումն չի կատարվում
ըստ յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի վո-
րակի ու քանակի, այլ աշխուրները բաշխվում են բոլորի վրա հա-
վասարապես:

Գործարքային այդ ձևը բավական անհաշոգ ձևերից մեկն է:
Կոլտնտեսություններում, ներկա պայմաններում, այդպիսի ձևի
կիրառումը շատ հաճախ հանգում է «ձախ» հավասարեցման և դրա
հետևանքով թափցվում են գոփողներն ու լողերը: Պետք է ամեն
կերպ խուսափել այս ձևի կիրառումից, վորովհետև նա կարող է
կոլտնտեսության արտադրության բարձրացմանը շատ քիչ ոգուտ
տալ:

Յերկրորդ ձևը, դա ողակային գործարքն է: Այս դեպքում
վորեն աշխատանք հանձնարարվում է ամբողջ ողակին, ո-
ղակն ստանալով աշխատանքը՝ այն բաժանում է իր անդամների
մեջ և կատարելուց հետո հասանելիք աշխուրները բաժանում ան-
դամների միջև, յուրաքանչյուրի կատարած աշխատանքի վորակին
համապատասխան: Այս դեպքում աշխատանքն ավելի է հեշտա-
նում, վորովհետև ողակը փոքր է (6—7 հոգի), և հետևապես աշ-
խատանքի հաշվառումն ու նրա վորակի ստուգումն ավելի հեշ-

տանում ե, ինչպես նաև պայքարը լողերի դեմ ավելի հաջող ընթացք ե ունենում:

Յերրորդ ձևը՝ դա անհատական գործարքն ե, վորը թե կոտնտեսութան և թե կոլտնտեսականների համար ամենաձեռնտու և նպատակահարմար ձևերից մեկն ե: Այս դեպքում նախորդ արդեն պարզված ե լինում, թե ինչ աշխատանք քանի աշխոր արժե: Բերքագրան ամբողջ առաջադրանքն ստանալուց հետո, իր հերթին այն հանձնարարում ե առանձին կոլտնտեսականների, վորոնք աշխատանքը կատարելուց հետո իրենց հասանելիք աշխորերն ստանում են անհատաբար: Բայց շատ դեպքեր են լինում, յերբ անհատական գործարքը հասկանում են այսպես՝ 4—5 հոգով աշխատանքը կատարելուց հետո հասանելիք աշխորերը բաժանում են իրար մեջ: Այս վոչ թե անհատական գործարք ե, այլ աղափաղված ձևով ողակային գործարք:

Վարձատրման տեսակետից գործարքը լինում ե պարզ և պրոգրեսիվ:

Պարզ գործարքը հետևյալն ե.—ընդունենք վոր 60 կիլո բամբակ հավաքելը դնահատված ե մեկ աշխոր: Յեթե կոլտնտեսականը հավաքի 60 կիլո, կստանա մեկ աշխոր: Յեթե հավաքի 75 կիլո՝ պետք ե ստանա 1,25 աշխոր, իսկ յեթե հավաքի 90 կիլո՝ ապա պետք ե ստանա 1,5 աշխոր, իսկ յեթե նորմայից պակաս հավաքի, ապա այս նույն սկզբունքով ել կպակասեցվի աշխորերի քանակը:

Պրոգրեսիվ գործարք կոչվում ե այն ձևը, յերբ տրված նորմայից ավելի կամ պակաս կատարած աշխատանքի համար կոտնտեսականի աշխորերը վոչ թե ավելանում կամ պակասում են հարաբերական չափով՝ այլ պրոգրեսիվ չափով: Հասկանալի դարձնելու համար վերցնենք վերը բերած որինակը՝ յեթե 60 կիլո բամբակ հավաքեն արժե 1 աշխոր, ապա 75 կիլո հավաքելու դեպքում կոտնտեսականը 15 կիլոյի համար վոչ թե պետք ե ստանա 0,25 աշխոր, այլ ասենք թե 0,3 աշխոր, իսկ յեթե հավաքի 90 կիլո, ապա պետք ե ստանա վոչ թե 1,5 աշխոր, ինչպես առաջին դեպքում, այլ 1,7 աշխոր և այլն: Ինչպես տեսնում ենք, գնալով բարձրանում ու գծվարանում ե թե հաշվառումը և թե վողջ աշխատանքները:

Այստեղից յերևում ե, վոր կոլտնտաշարժման զարգացման ու ամրացման համար միանգամայն նպատակահարմար և ձեռնտու յե գործարքի վարձատրման պարզ ձևը:

Մի խնդիր, վորի վրա մեծ ուշադրություն պետք ե դարձնել, այդ նորմայից ավելի կատարած աշխատանքի լրացուցիչ վարձատրման խնդիրն ե: Մեր շատ կոլտնտեսություններում կիրառվելով աշխատանքի գործարքային սխեման, նորմաներից ավելի և վորակով կատարած աշխատանքների համար հաճախ լրացուցիչ աշխորեր չեն հատկացնում ու այդպիսով արհեստական կերպով դրում աշխատանքի արտադրողականության աճը և գործարքի դրույթը: Այդ յերևույթը մենք նկատել ենք Վաղպատի, Դուրդուղու, Թալինի, Ախտայի և այլ շրջանների մի շարք կոլտնտեսություններում մեր կատարած ուսումնասիրությունների ժամանակ:

Բոլոր կոլտնտեսությունների վարչությունները պետք ե կարուկ միջոցներ ձեռք առնեն պայքարելու նման յերևույթի դեմ: Կոլտնտեսականներին պետք ե վարձատրել նրան տրված նորմայից ավել կատարած աշխատանքի համար, յերբ պահպանվում ե աշխատանքի վորակը:

Աշխատանքի վարձատրման գործարքային սխեման յեկամուտն ըստ աշխորերի բաշխելու հիմքն ե: Այնտեղ, վորտեղ վատ հիմքերի վրա յե դրված գործարքը, հետեաբար յեկամտի բաշխումըն ըստ յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի վորակի և քանակի կատարելը հնարավոր չե, այս դեպքում յեկամտի բաժանման գործում իր դերը կխաղա «ձախ» հավասարեցումը, վորպիսին ներկա ետապում հանդիսանում ե դասակարգումը, յին թշնամու գեներից մեկը կոլտնտեսությունները քայքայելու համար:

Պետք ե պայքարել կոլտնտեսության բոլոր աշխատանքներում գործարքի ողակային և անհատական ձևի ճիշտ և լրիվ կադմակերպման համար, կիրառելով վարձատրման պարզ ձևը:

«Կոլտնտեսական յեկամտի բաշխումը—ով շատ և լավ աշխատի, նա յիլ շատ կստանա և ով չի աշխատի, նա յիլ վոչինչ չի ստանա—պետք ե դառնա կանոն բոլոր կոտնտեսականների և կոլտնտեսությունների համար: Համապատասխան դրան բոլոր գյուղատնտեսական հիմնական աշխատանքները՝ վարը, ցանքը, քաղհանը, բերքահավաքը, կալսելը մասսայաբար պետք ե տարվի գործարքով՝ աշխատանքները գնահատված աշխորերով: Միայն այդ հիման վրա կարելի կլինի ամրացնել աշխատանքային կարգապահությունը և աշխատանքի լավ կազմակերպումը կոլտնտեսություններում» (ԽՍՀՄ 6-րդ խորհուրդ. համագ. վորոշումը):

12. ԲԵՐԲԻ ԲԱՇԽՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Յեկամտի ճիշտ բաշխումը կոլտնտեսություններում ունի վնասակար և խոշոր նշանակություն կոլտնտեսության թե քաղաքական և թե կազմ-տնտեսական ամրապնդման տեսակետից:

Յեկամտի ըստ աշխուրհի բաշխման ձևը արդյունք է և անմիջապես բղխում է կոլտնտեսության ներքին արտադրական հարաբերություններից, այն է, վոր բոլոր կոլտնտեսականները հավասար իրավունքներ և արտոնություններ ունեցող աշխատավորներ են, վոր կոլտնտեսությունը հասարակական սոցիալիստական ձևի տնտեսություն է և յերկրորդ՝ արդյունք է կոլտնտեսությունների ներկա արտելային ձևի սոցիալական բնույթի:

Կոլտնտշինարարության քաղաքական-տնտեսական ամրապնդման շահերը ներկա շրջանում պահանջում են, վոր կոլտնտեսություն բոլոր աշխատանքները կատարվեն գործավարձի հիման վրա, վորովհետև գործավարձը կոլտնտեսական արտադրության կազմակերպման, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման կարևորագույն լծակներից մեկն է՝

«Ով լավ է շատ է աշխատում, նա յեղ շատ կստանա, ով չի աշխատում, նա յեղ վոչինչ չի ստանա—պետք է դառնա կանոն բոլոր կոլտնտեսականների և կոլտնտեսությունների համար»:

Այս վորոշումը առանց գործավարձի ճիշտ դրվածքի, առանց աշխուրհի ճիշտ հաշվուման յերեք հնարավոր չեն կոլտնտեսություններում անշեղորեն կիրառել:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսական պետք է լավ հասկանա, վոր յուրաքանչյուր աղյուլ, բարեխիղճ աշխատանք որեցոր ամբացնում է կոլտնտեսությունը և նրա յեկամուտը, իսկ այդ իր հերթին բարձրացնում է աշխուրհի արժեքը, կոլտնտեսականի յեկամուտը և բարելավում է նրա կյանքը, ապրուստի պայմանները:

Ամեն մի կոլտնտեսականի ձգտումը պետք է լինի շատ աշխատել, լավ աշխատել և հետևաբար շատ աշխուրհ ստանալ, քայց դրա հետ միաժամանակ պետք է նկատի ունենալ, վոր ձգտել միայն և միայն աշխուր կորզել՝ առանց մտածելու արտադրության և նրա վորակի մասին, այդ նշանակում է ինքնին գցել աշխուրհի արժեքը, վորը վերջին հաշվով հավասարվում է քիչ աշխուր ունենալուն, որինակ՝ Բեռլինգի շրջանի Հասանքյանդ

գյուղի կոլտնտեսությունը պլանով պետք է ծախսեր ընդամենը 1800 աշխուր, իսկ փաստորեն ծախսել է 2600 աշխուր: հակառակ դրան բերքը—յեկամուտը վոչ թե բարձրացել է, այլ հակառակ դրան բերքը—յեկամուտը վոչ թե բարձրացել է, այլ անհամեմատ ընկել: մեկ աշխուրը, վորն առաջին դեպքում պետք է արժենար մեկ ուրբի 20 կոպեկ, բայց աշխուրերի շատ ծախսելու հետևանքով ընկել է մինչև 90 կոպեկ, կամ մեկ ուրբի 20 կոպեկ: նույն շրջանի Ուրթաքյանդի կոլտնտեսությունը, վորը պլանով պետք է ծախսեր 1800 աշխուր, ծախսել է 2144 աշխուր և այլն: նման փաստեր բազմաթիվ են և կարելի յե ասել, վոր շատ քիչ դեպքերում է, վոր աշխուրերի գերաժախսման հետ միաժամանակ բարձրացել է կոլտնտեսության բերքն ու յեկամուտը:

Այս բոլորից պետք է յեզրակացնել, վոր յուրաքանչյուր կոլտնտեսական աշխուրեր ստանալու հետ միաժամանակ պետք է աշխատի բարձրացնել արտադրությունը, կոլտնտեսության ամբողջ յեկամուտը: հակառակ դեպքում կարող է ընկնել աշխուրի արժեքը, ինչպես մենք տեսանք Հասանքյանդի և Ուրթաքյանդի կոլտնտեսություններում:

Աշխուրերի վատնելու խնդրում նմանապես խոշոր նշանակություն ունի արտադրական նորմաների մշակման խնդիրը: այնտեղ, վորտեղ արտադրական նորմաները մշակված են թեթև, ապա դրա հետևանքը լինում է աշխուրերի վատնումը և աշխատանքի արտադրողականության ցածրացումը: Ուրինակ՝ Արթիկի շրջանի Ղափլի գյուղի կոլտնտեսությունը շրջնորաժանի կողմից արված արտադրական նորմաներն այնքան է իջեցրել, վոր յուրաքանչյուր կոլտնտեսական որական 2—3 աշխուր է ստացել: վոչխարի բեր տալ՝ մեկ աշխուրին հաշվել են 60 վոչխար, այդ հաշվով մեկ պատանի որական ստացել է 2—3 աշխուր, կամ քաղի նորման 0,75-ից իջեցրել են 0,5 հեկտար և այլն: Արտադրական պլանով նախատեսված եր ընդամենը տարվա ընթացքում ծախսել 22700 աշխուր, այնինչ մինչև հոկտեմբերի 10-ը ծախսված է 27000 աշխուր:

Այս խնդիրը հետագայում իր դրական լուծումը կստանա այնքան, վորքան վոր Հոգժողկոմատում պատրաստված է և շուտով տպագրության է հանձնվելու կոլտնտեսական աշխատանքների արտադրական նորմաների տեղեկատու:

Յեկամտի ճիշտ բաշխման հանգուցային խնդիրներից մեկն էլ՝ դա կոլտնտեսականի կատարած յուրաքանչյուր աշխատանքին հասանելիք աշխուրերը հաշվելու, նա ժամանակին կոլտնտեսականի

62

տավորութիւնները, ֆոնդերը, դանադան ծախսերը և այդպիսիք
զրի առնել «կոլտնտեսութեան յեկամտի նախնական բաշխման»
տախտակում:

Այս բոլոր աշխատանքներն ավարտելուց հետո կազմում
ենք մի նոր ոժանդակ տախտակ՝ «կոլտնտեսութեան յեկամտի
մթերային մասի բաշխումը»:

Յեկամտի հաշվառման և բաշխման հաշիվներն ավարտելուց
հետո պետք է մանրամասն հաշիվ՝ թե վոր կոլտնտեսականը
տարվա ընթացքում ինչ ավանս է ստացել՝ թե մթերքով և թե
դրամով և վորքան է պարտ կոլտնտեսութեանը:

№ № ըստ կարգի	Անուն, ազգանուն	Ստացել և մթերքով						Ստացել և փողով	Ծանոթու- թիւն
		Յորեն	Գարի	Հաց	Յուղ	Պանիր			

Յեւ աստ հաշիվի յենք առնում թե վորքան աշխոր ունի
յուրաքանչյուր կոլտնտեսական առ բերքի նախնական բաշխման
որը, այնուհետև պետք է հաշիվել կոլտնտեսականին հասանելիք
մթերքի քանակութիւնը, դուրս գալ նախորոք ավանսով տրված
պարտքը, իսկ մնացածն ամբողջութեամբ հանձնել իրեն կոլտնտե-
սականին իր տունը տեղափոխելու համար:

1	Գրեգոր Կարապետյան	210	Աշխորի դիմաց հասնում և մթերքներ						Ստորագրություն ստանալու համար	
			Առ բերքի բաշխման տրն ունի աշխոր	Յորեն աշխորին 10 կելո		Գարի աշխորին 3 կելո		Յուղ		Պանիր
				Ընդամենը հասնում և	Ստացել և ավանսով	Մնում է ստանալու	Ընդամենը հասնում և			
			2,100	400	1,700	630	100	530		

Իսկ աշնան աշխատանքների համար նախատեսնված աշ-
խորերին հասանելիք յեկամուտը՝ թե մթերքներով և թե դրամով
մնալու յե կոլտնտեսութեան վարչութեան տրամադրութեան տակ,
հետագայում աշնան աշխատանքների ընթացքում աշխատած և
աշխորեր ունեցող կոլտնտեսականներին բավարարելու համար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Եջ

- Առաջարան 3—5
1. Կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչական ամբա-
պնդման խնդիրները 6—9
 2. Աշխատանքի կազմակերպման և հաշվառման մասին 9—11
 3. Մշտական բրիգադը կոլտնտեսութեան ամբապնդ-
ման որինական լծակն է 12—14
 4. Վորն է մշտական բրիգադի կազմակերպման հիմ-
նական սկզբունքը 14—20
 5. Ինչպիսի բրիգադներ պետք է կազմակերպել 20—24
 6. Ինչպես առանձնացնել բրիգադի հողամասը և ինչ-
պես կոմպլեկտավորել նրա մշտական կազմը 24—37
 7. Ինչպես բաժանել ցանքաշրջանառութեան դաշտերը
բրիգադների մեջ 37—46
 8. Աշխատանքի կազմակերպումն ու բաշխումը բրի-
գադի ներսում 46—47
 9. Բրիգադիներ և նրա անելիքները 47—50
 10. Արտադրական խորհրդակցութիւններ 50—53
 11. Սոց-մրցման կազմակերպումը 53—56
 12. Գործարքի կազմակերպումը 56—59
 13. Բերքի բաշխման կազմակերպումը 60—61

024

ԳԻՆԸ 60 Կ.

Ար. Մարտի

Организация труда в колхозах
(Научно-Иссл. Институт соц-рек. с.-к. ССР Армении)

Сольхисгия 1934 Յրիւան

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0220101

30.699